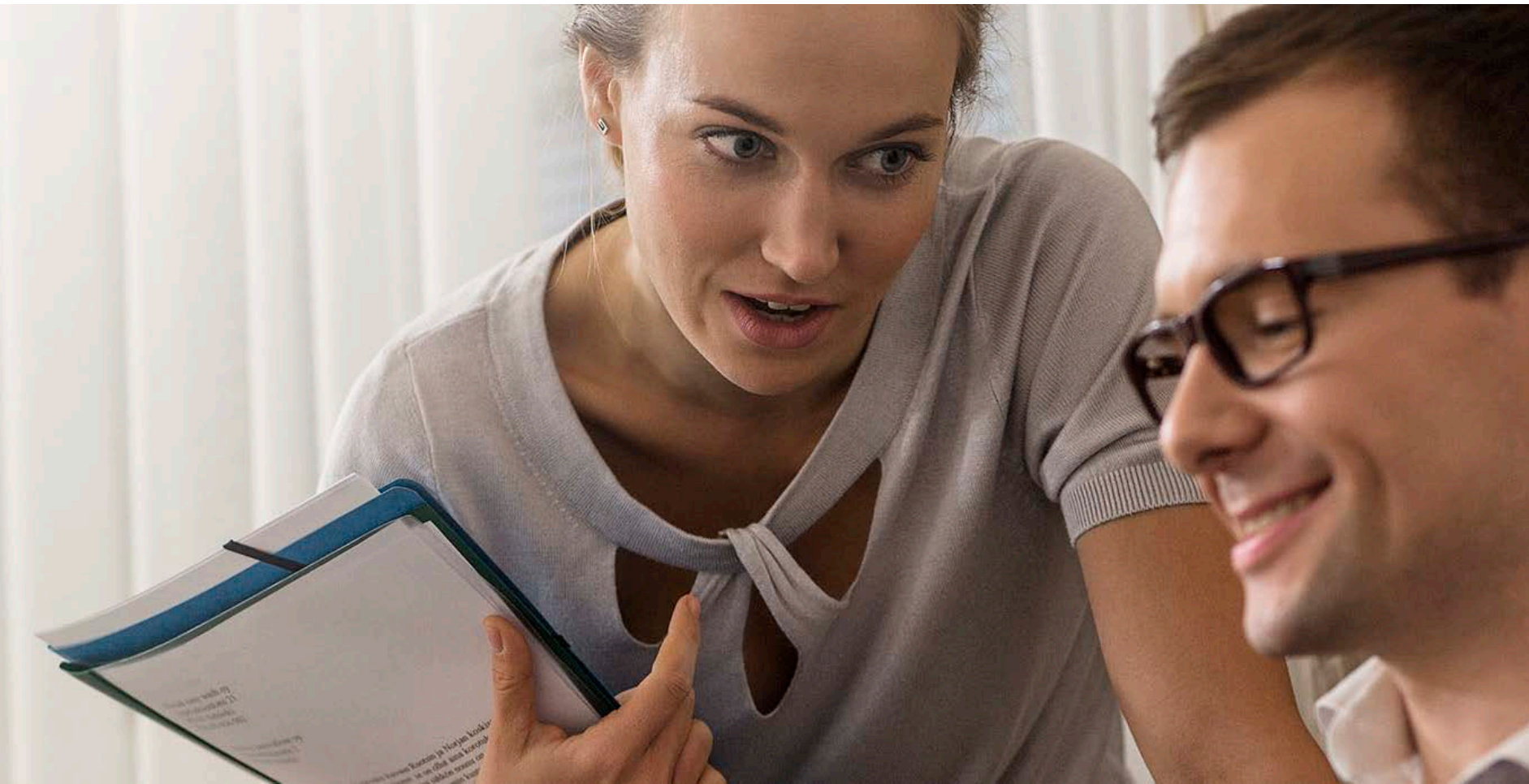

**OP-Pohjola-ryhmän
osavuosisikatsaus 1.1.–30.9.2013**

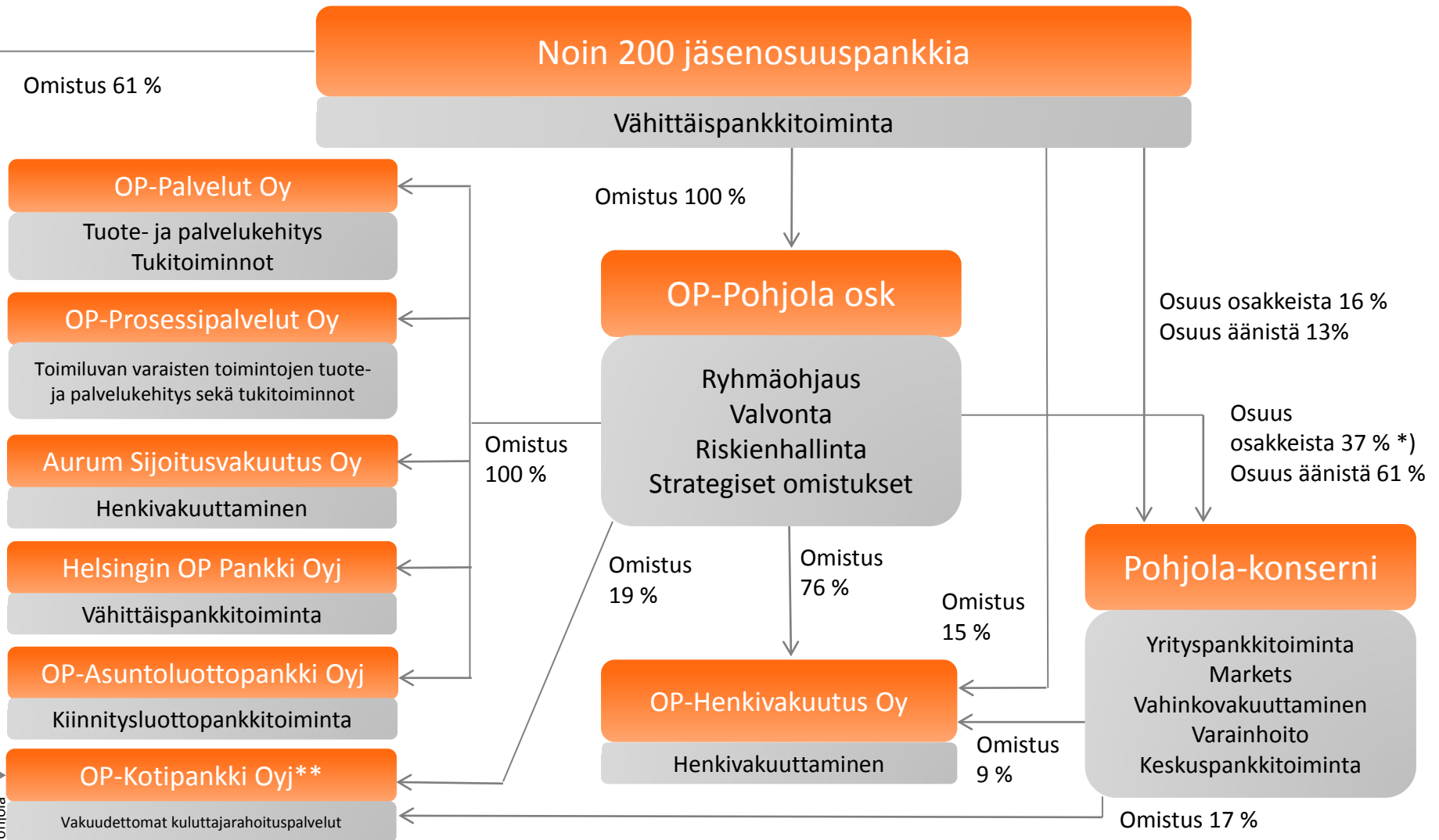
Sisällysluettelo

- OP-Pohjola-ryhmä
- Tulos
- Vuosineljännes
- Vakavaraisuus
- Tase
- Luotot ja asiakasvarat
- Asiakkaat ja jäsenet ym.
- 5-vuotistarkastelu

OP-Pohjola-ryhmä

Rakenne, omistussuhteet ja työnjako OP-Pohjola-ryhmä

OP-Pohjola-ryhmän luottolaitokset vastaavat toistensa veloista ja sitoumuksista. Fiva valvoo OP-Pohjola-ryhmää konsolidoidusti.

*) sisältää myös OP-Pohjola osk:n tytäryhtiön OP-Henkivakuutus Oy:n 0,26 % omistussuuden

***) OP-Pohjola-ryhmän omistussuus 100 %, josta OP-Pohjola-keskusyhteisökonsernin omistussuus yhteensä 39 %

OP-Pohjola-ryhmän segmenttijako

Pankkitoiminta

- Osuuspankit, Helsingin OP Pankki Oyj, OP-Kotipankki Oyj ja OP-Asuntoluottopankki Oyj.
- Pohjola-konsernin pankkitoimintasegmentti
- Osuuspankkien Keskinäinen Vakuutusyhtiö

Vahinkovakuutus

- Pohjola Vakuutus Oy, Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen, A-Vakuutus Oy, Seesam Insurance AS, Omasairaala Oy ja Pohjola Terveys Oy

Varallisuudenhoito

- Pohjola-konsernin varainhoitosegmentti
- OP-Henkivakuutus Oy, OP-Rahastoyhtiö Oy ja Aurum Sijoitusvakuutus Oy.

Muu toiminta

- OP-Pohjola osk, OP-Palvelut Oy, OP-Prosessipalvelut Oy ja Pohjolan konsernitoiminnot.

OP-Pohjola-ryhmän avainlukuja

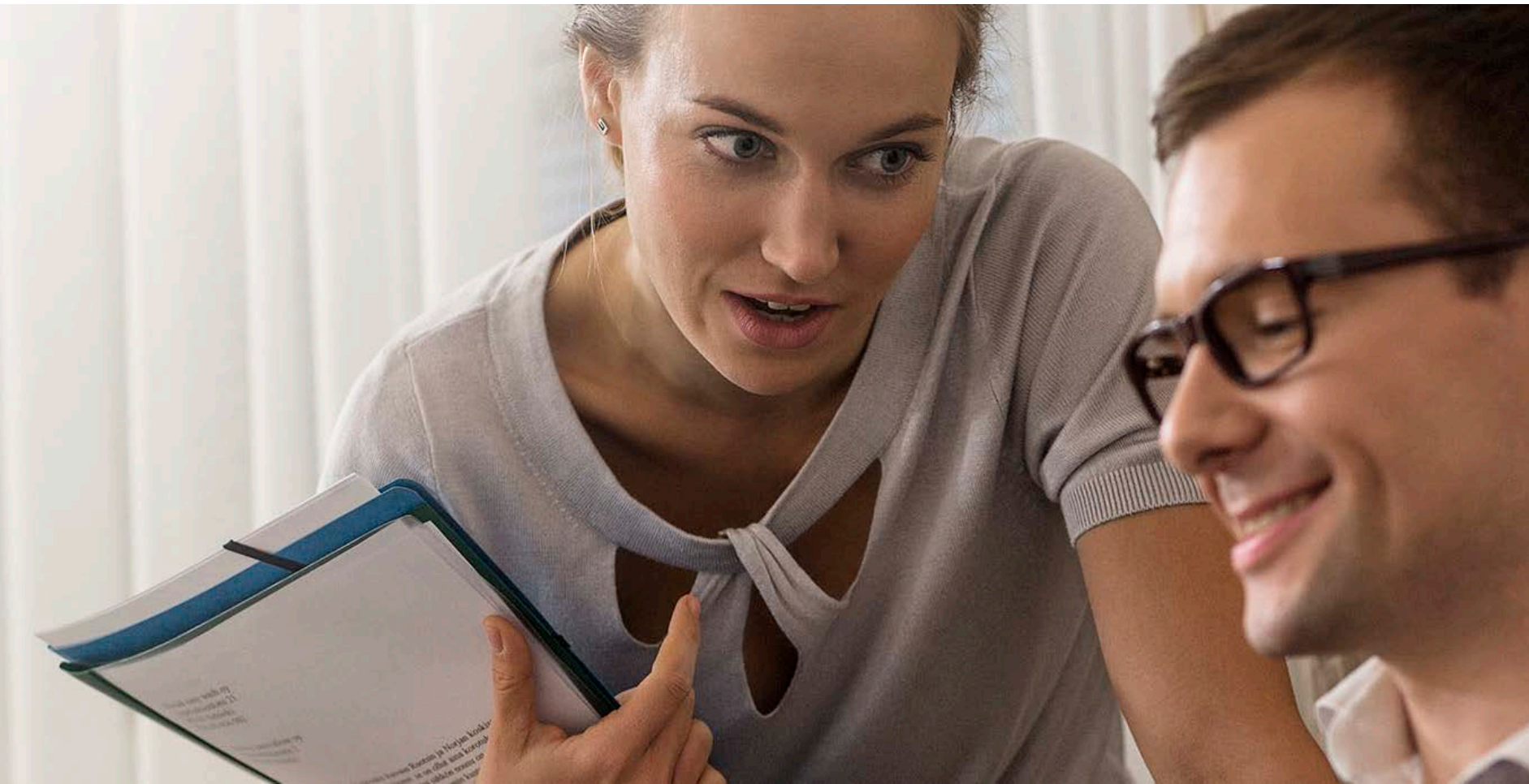
	1-9/2013	1-9/2012	Muutos, %	1-12/2012
Tulos ennen veroja, milj. e	614	481	27,5	586
Pankkitoiminta	323	345	-6,5	424
Vahinkovakuutus	162	82	97,6	92
Varallisuudenhoito	98	74	32,2	101
Palautukset omistajajäsenille ja OP- bonusasiakkaille	145	142	1,6	192
	30.9.2013	30.9.2012	Muutos, %	31.12.2012
Core Tier 1 ennen siirtymäsääntöjä, %	14,9	15,1	-0,22 *	14,8
Vakavaraisuussuhde, Core Tier 1, %	13,9	14,8	-0,9 *	14,1
Omien varojen suhde omien varojen vähimmäismäärään (Rava)	1,86	2,01	-0,2 *	1,90
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauskannasta, %	0,49	0,55	-0,06 *	0,46
Pankki- ja vakuutustoiminnan yhteiset asiakkaat (1000)	1 491	1 388	7,4	1 425

* suhdeluvun muutos

Keskinäinen vastuu, talletussuoja ja sijoittajien turva

- Yhteenliittymälainsäädännön mukaisesti osuuspankkien yhteenliittymä muodostuu keskusyhteisöstä (OP-Pohjola osk), keskusyhteisön jäsenluottolaitoksista, keskusyhteisön ja jäsenluottolaitosten konsolidointiryhmiin kuuluvista yrityksistä sekä sellaisista luottolaitoksista, rahoituslaitoksista ja palveluyrityksistä, joiden äänivallasta edellä mainitut yhteisöt yhdessä omistavat yli puolet.
- Keskusyhteisön jäseniä olivat katsauskauden lopussa OP-Pohjola-ryhmän osuuspankit sekä Pohjola Pankki Oyj, Helsingin OP Pankki Oyj, OP-Asuntoluottopankki Oyj, OP-Kotipankki Oyj ja OP-Prosessipalvelut Oy.
- Talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain mukaan keskusyhteisö on oikeutettu ohjaamaan jäsenluottolaitoksia ja sillä on velvollisuus valvoa niiden toimintaa. Talletuspankkien yhteenliittymää valvotaan konsolidoidusti. Keskusyhteisö ja jäsenluottolaitokset ovat laissa säädetyllä tavalla keskinäisessä vastuussa toistensa veloista ja sitoumuksista. Siten siis esimerkiksi OP-Pohjola-ryhmän vakuutusyhtiöt eivät kuulu keskinäisen vastuun piiriin.
- OP-Pohjola-ryhmään kuuluvia talletuspankkeja eli osuuspankkeja, Pohjola Pankki Oyj:tä, Helsingin OP Pankki Oyj:tä sekä OP-Kotipankki Oyj:tä pidetään talletussuojan osalta yhtenä pankkina. Myös sijoittajien korvausrahastoa koskevan lainsäädännön mukaan OP-Pohjola-ryhmää pidetään korvaussuojan osalta yhtenä kokonaisuutena.

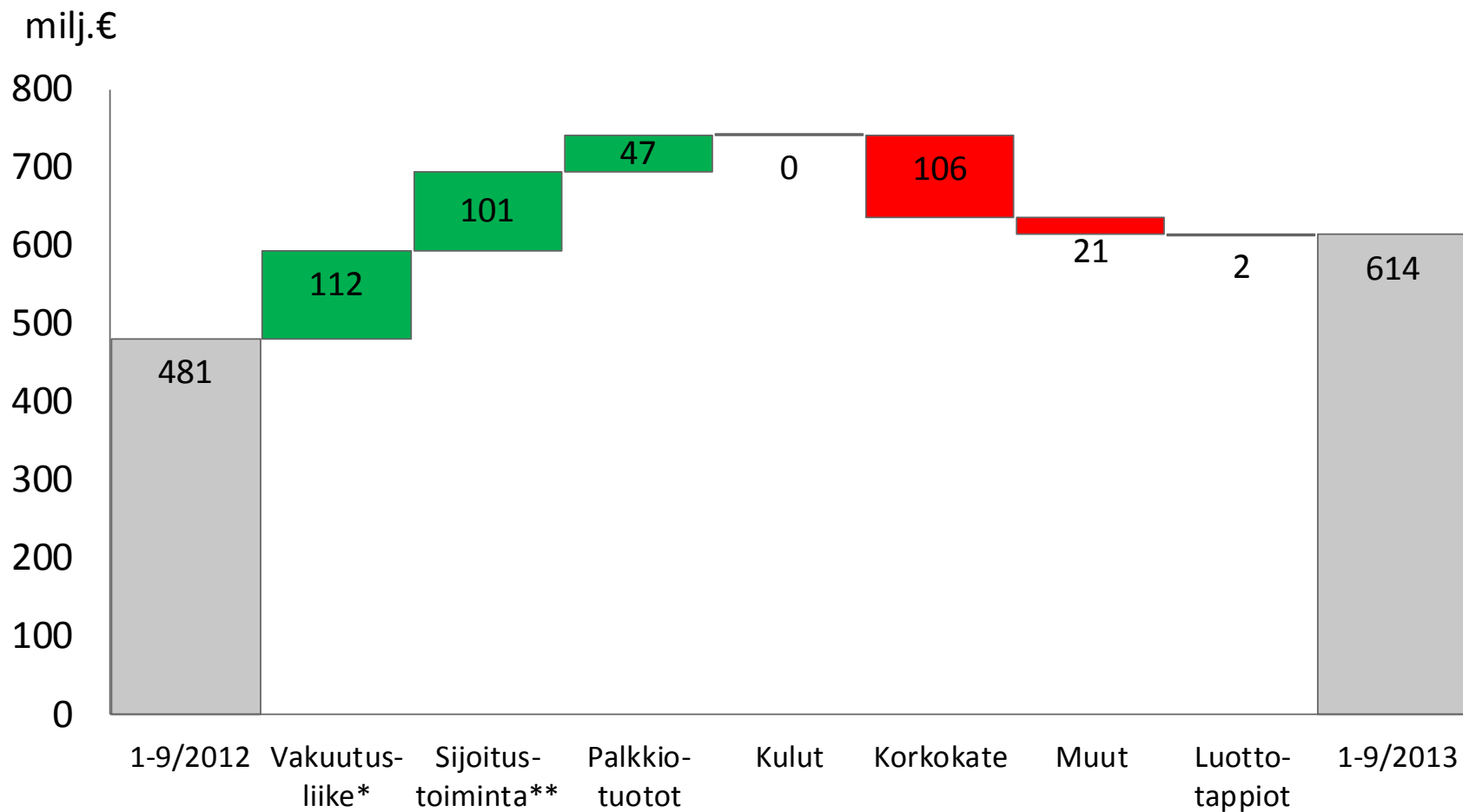

Tulos

OP-Pohjola-ryhmä

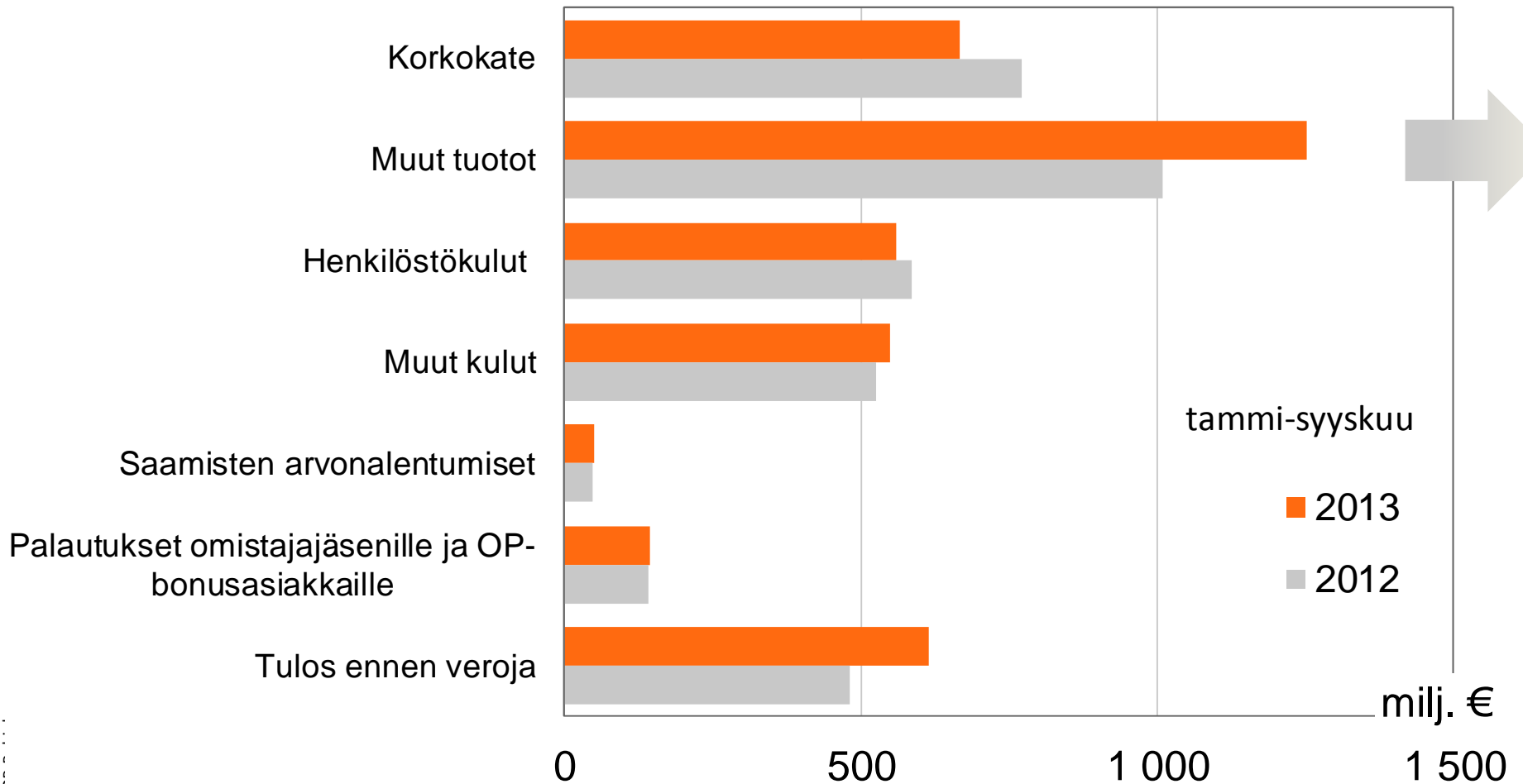
Tulos ennen veroja

*) Henki- ja vahinkovakuutus **) Sijoitustoiminta = Henkivak. sij.tuotot (pl. vastuvelkaa suojaavat johdannaiset) + Vahinkovak. sij.tuotot + Sij.toiminnan nettotuotot + Kaupankäynnin nettotuotot

OP-Pohjola-ryhmä

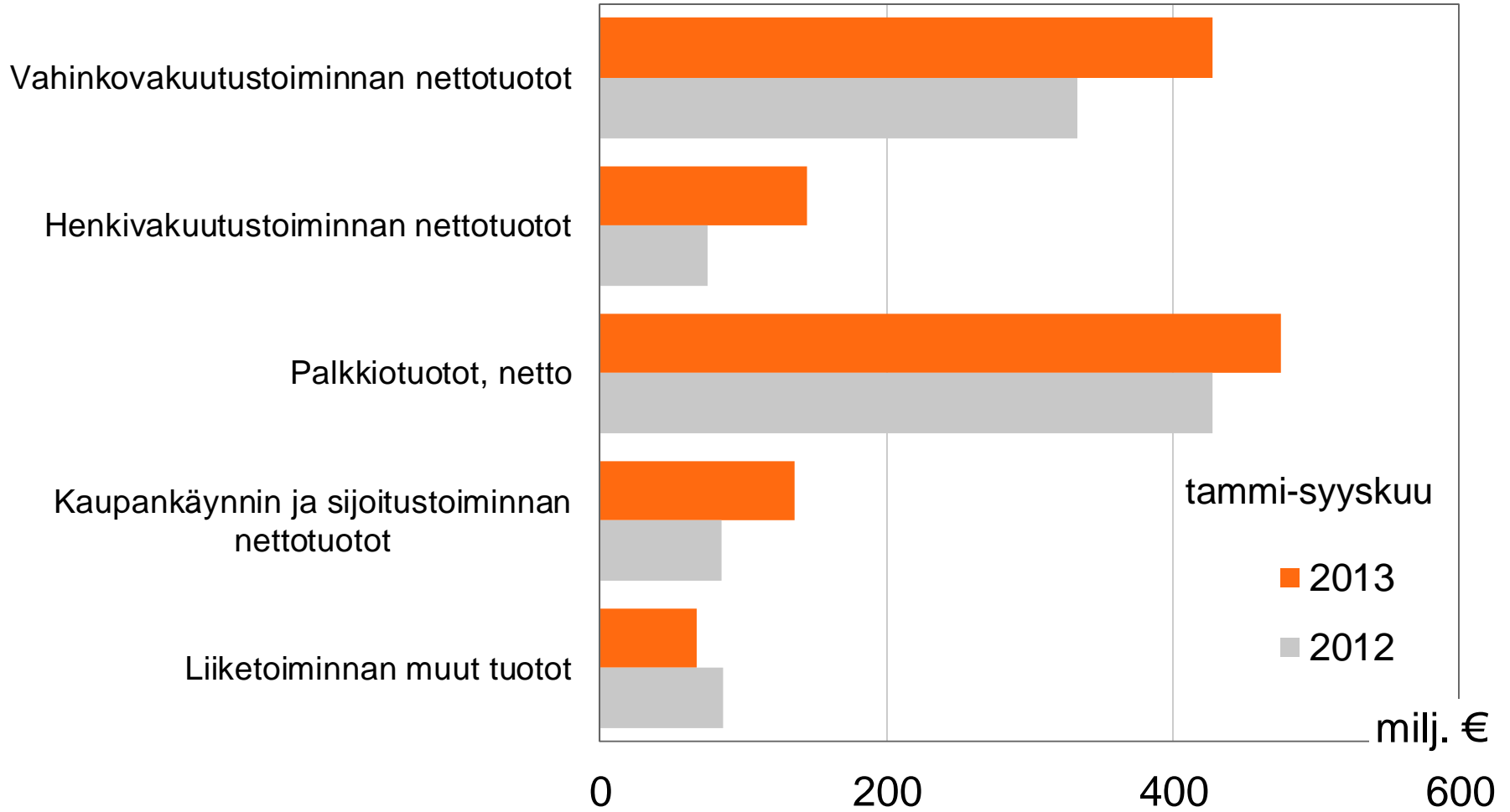
Tuloslaskelman pääerät

OP-Pohjola-ryhmä

Muut tuotot

tammi-syyskuu

2013

2012

milj. €

0

200

400

600

OP-Pohjola-ryhmä

Tuloslaskelma

tammi-syyskuu milj. €	2013	2012	Muutos	
			milj. e	%
Korkotuotot	1 869	2 499	-631	-25,2
Korkokulut	1 202	1 727	-525	-30,4
Korkokate	666	772	-106	-13,7
Saamisten arvonalentumiset	49	47	2	4,0
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	617	725	-107	-14,8
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	428	334	94	28,1
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	144	75	69	91,0
Palkkiotuotot, netto	476	428	47	11,1
Kaupankäynnin nettotuotot	80	59	21	36,2
Sijoitustoiminnan nettotuotot	55	26	29	
Liiketoiminnan muut tuotot	67	86	-18	-21,3
Henkilöstökulut	561	585	-24	-4,1
Muut hallintokulut	259	275	-16	-5,9
Liiketoiminnan muut kulut	291	252	40	15,7
Palautukset omistajajäsenille ja OP- bonusasiakkaille	145	142	2	1,6
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	2	2	0	1,5
Tulos ennen veroja	614	481	133	27,5

OP-Pohjola-ryhmä

Segmenttikohtainen tuloslaskelma

1-9/2013

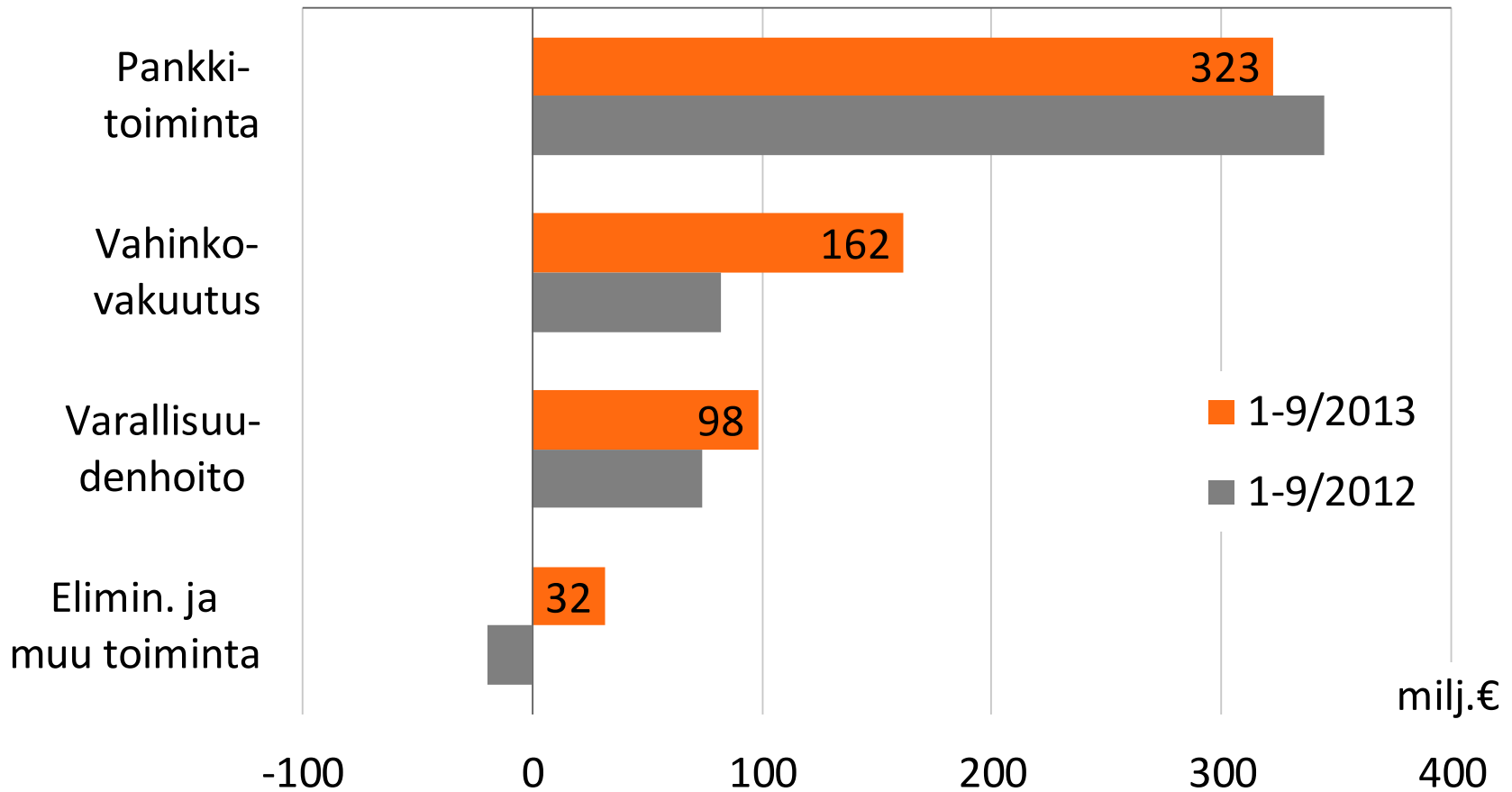
milj. €	Pankki- toiminta	Vahinko- vakuutus	Varallisuus- denhoito	Elimin. ja muu toiminta	Yhteensä
Korkokate	665	-18	2	18	666
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	0	428	0	-1	428
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	0	0	53	91	144
Palkkiotuotot, netto	456	13	145	-139	476
Muut tuotot	141	5	18	41	205
Tuotot yhteensä	1 261	429	217	11	1 919
Henkilöstökulut	326	79	18	138	561
Muut kulut	421	188	101	-160	550
Kulut yhteensä	747	267	119	-23	1 111
Arvon alentumiset	47	0	0	-2	45
Palautukset omistajajäsenille	145	0	0	0	145
Tulos ennen veroja	323	162	98	32	614

Kulujen suhde tuottoihin, %

59

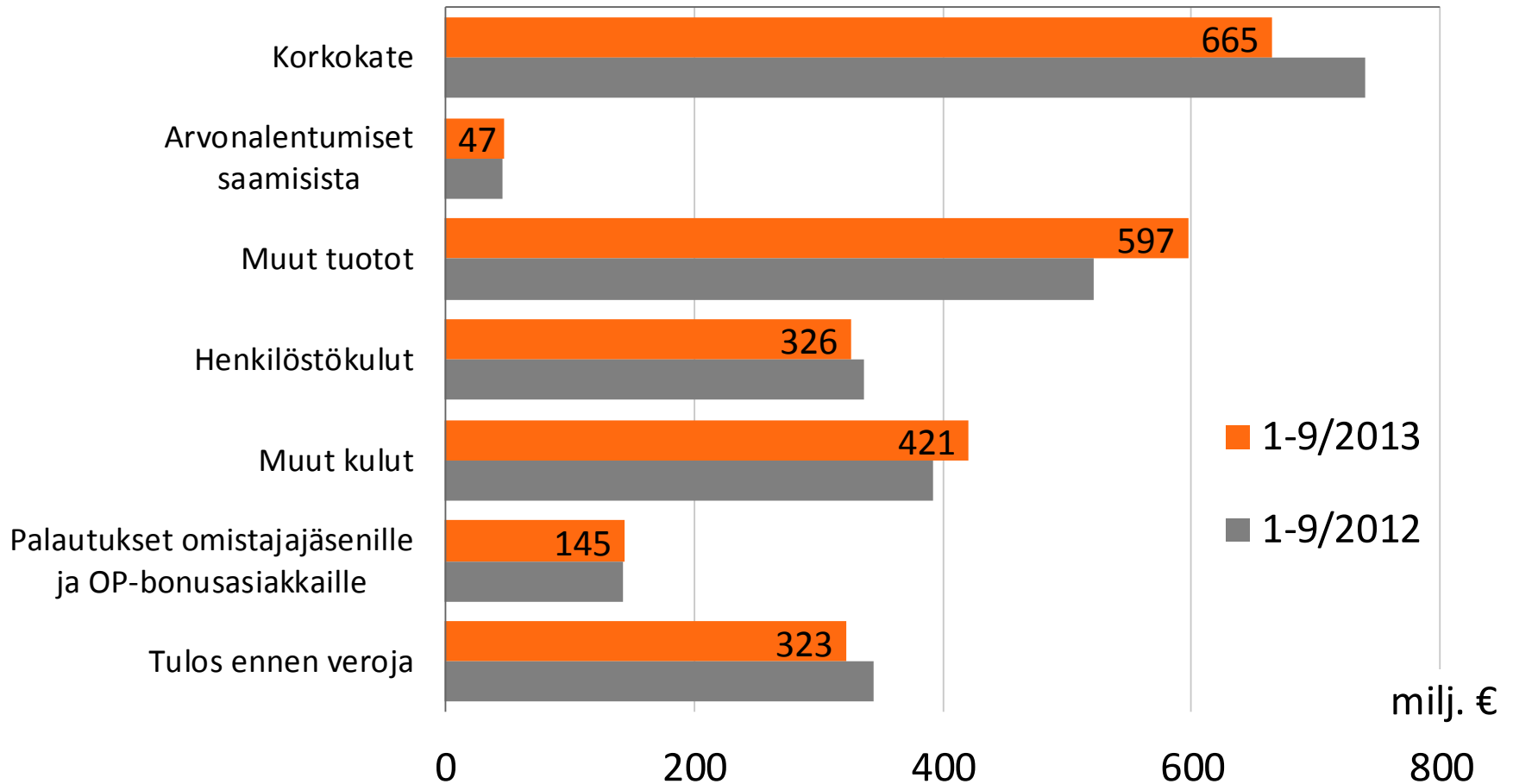
OP-Pohjola-ryhmä

Tulos ennen veroja liiketoimintasegmenteittäin

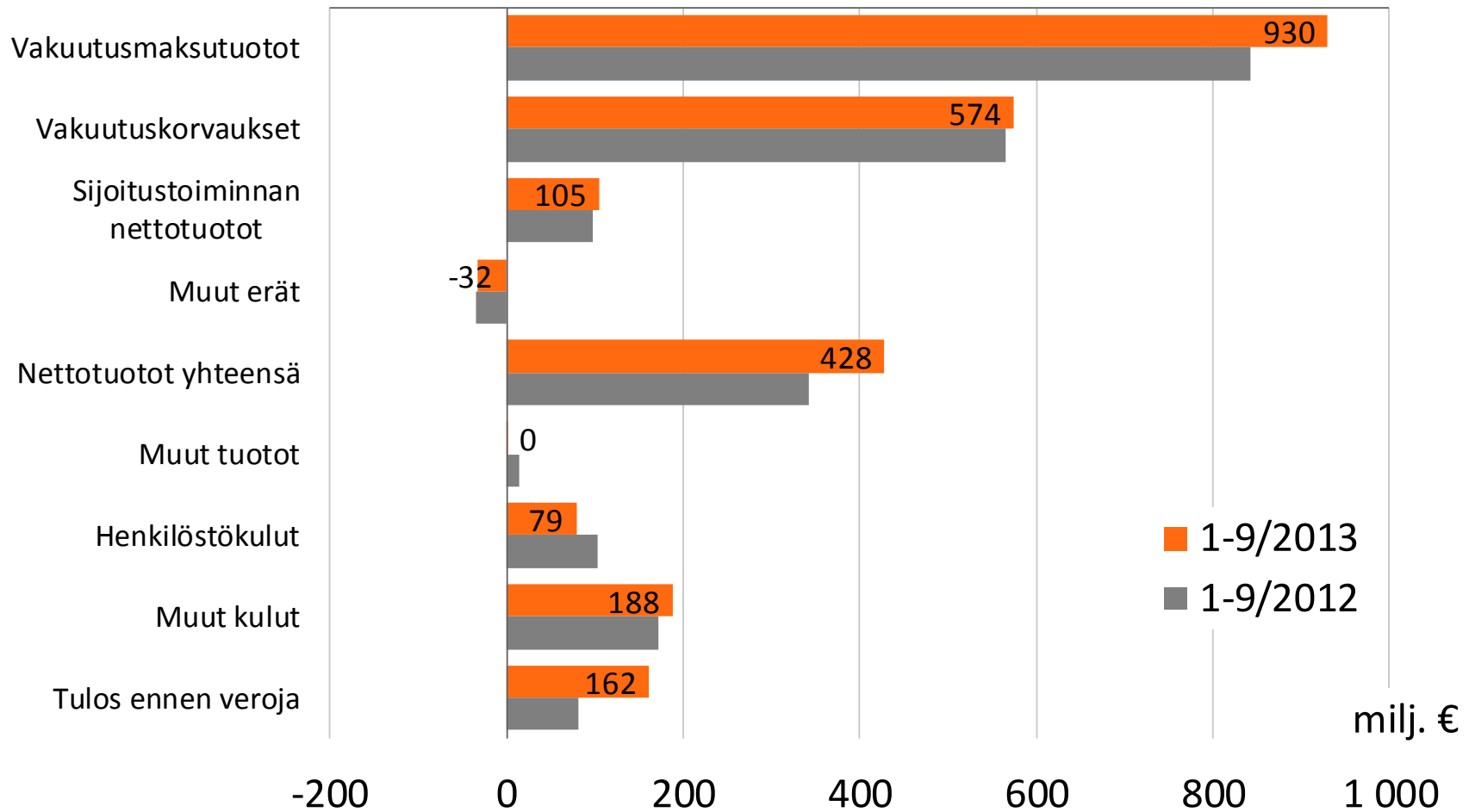
OP-Pohjola-ryhmä

Pankkitoiminta

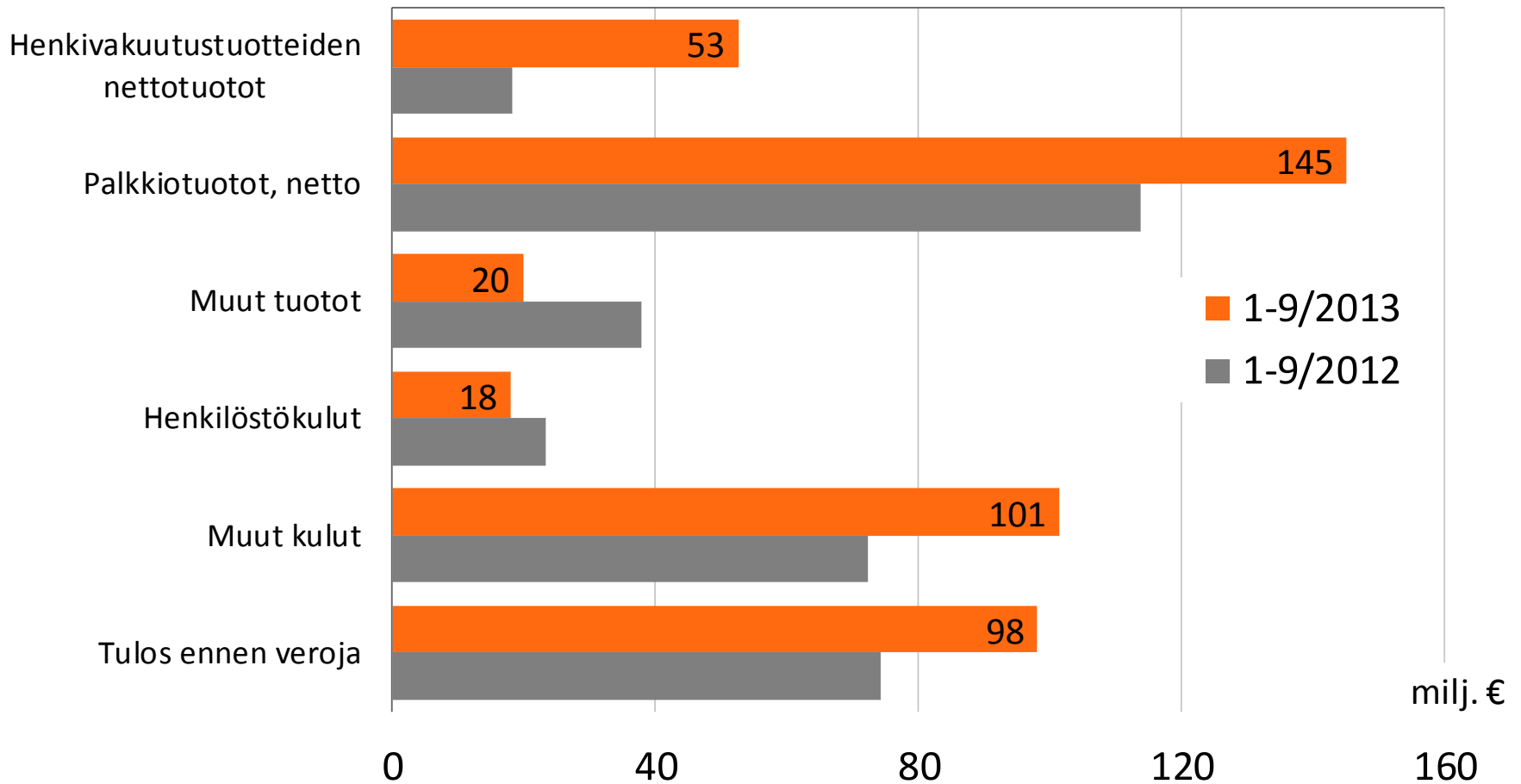
OP-Pohjola-ryhmä

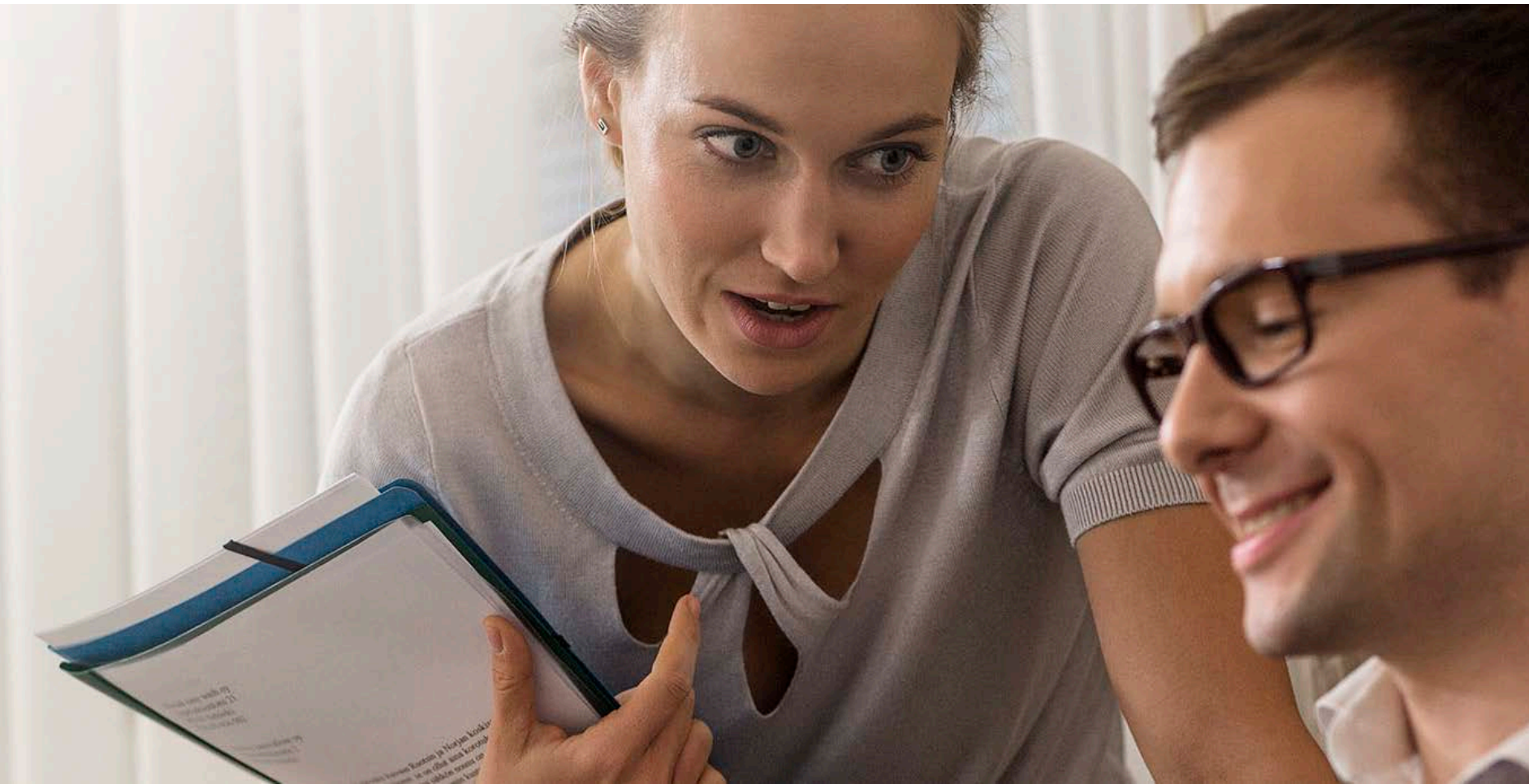
Vahinkovakuutus

OP-Pohjola-ryhmä

Varallisuudenhoito

Vuosineljännes

OP-Pohjola-ryhmä

Tuloslaskelman pääerät vuosineljänneksittäin

milj. €	2012				2013			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Korkokate	274	255	243	231	214	221	232	
Muut tuotot	363	321	326	358	458	400	395	
Tuotot yhteensä	637	576	569	588	672	621	626	
Henkilöstökulut	203	194	188	180	201	194	166	
Muut kulut	180	183	163	203	181	192	178	
Kulut yhteensä	383	377	351	383	382	385	344	
Saamisten arvon alentumiset	11	17	19	51	9	23	17	
Palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille	44	52	46	50	48	48	49	
Tulos ennen veroja	199	130	153	104	234	164	216	

OP-Pohjola-ryhmä

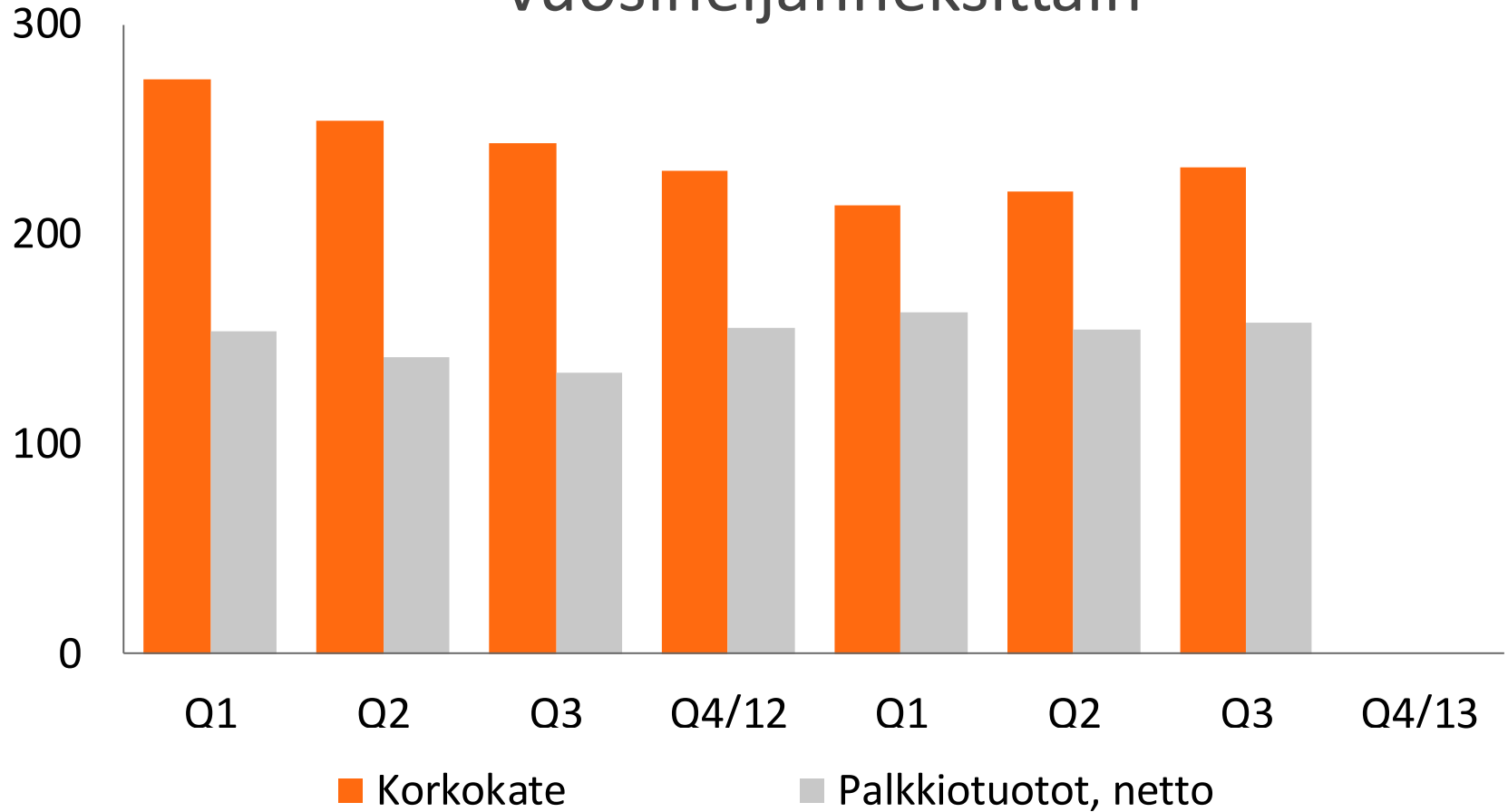
Muut tuotot vuosineljänneksittäin

milj. €	2012				2013			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	100	129	105	99	143	137	148	
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	32	16	27	33	70	37	37	
Palkkiotuotot, netto	153	141	134	156	163	154	158	
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	52	13	19	47	54	48	34	
Muut tuotot	25	22	41	23	27	24	18	
Yhteensä	363	321	326	358	458	400	395	

OP-Pohjola-ryhmä

Korkokate ja palkkiotuotot, netto vuosineljänneksittäin

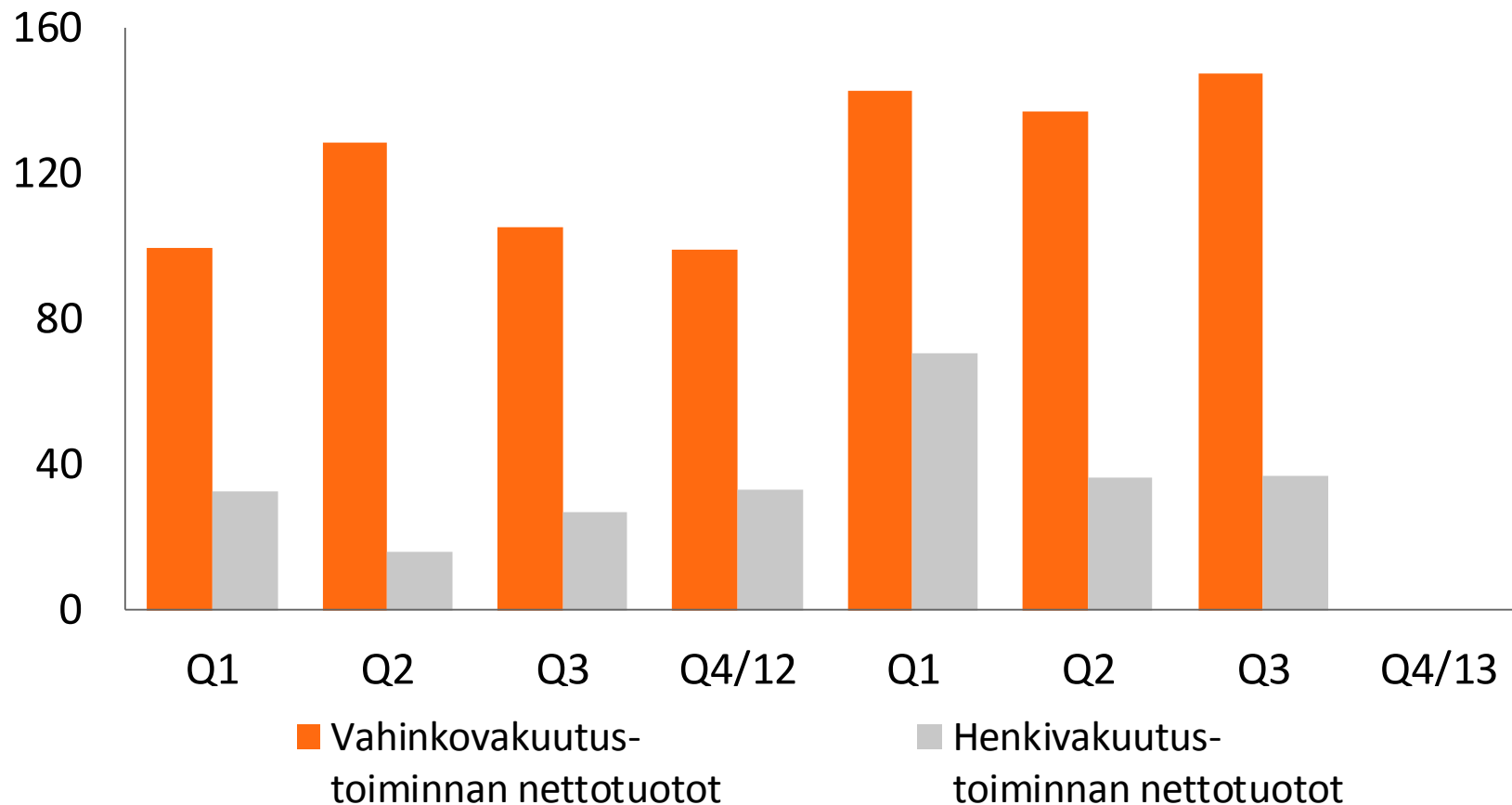
milj. €

OP-Pohjola-ryhmä

Vahinko- ja henkivakuutustoiminnan nettotuotot vuosineljänneksittäin

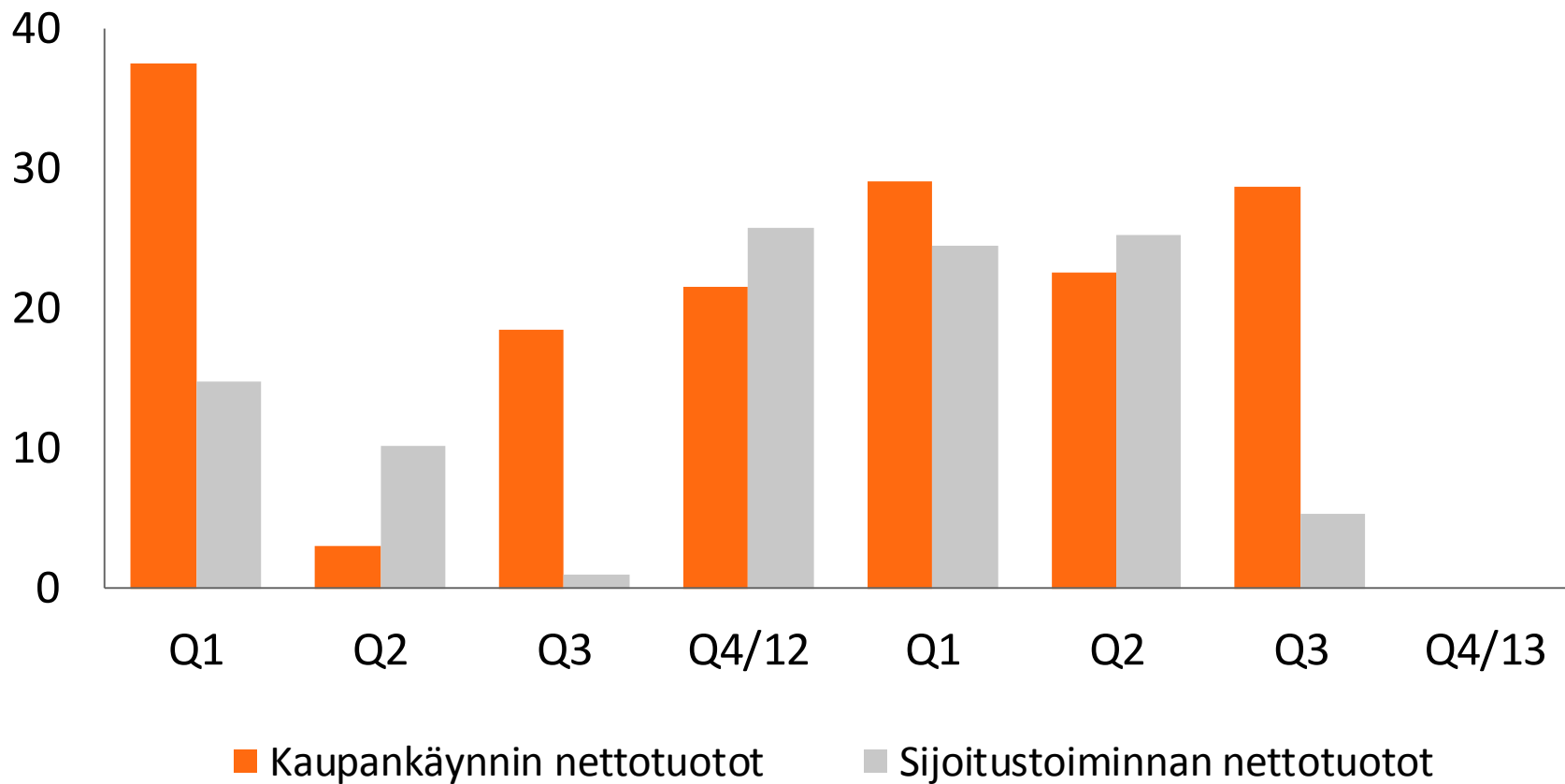
milj. €

OP-Pohjola-ryhmä

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot vuosineljänneksittäin

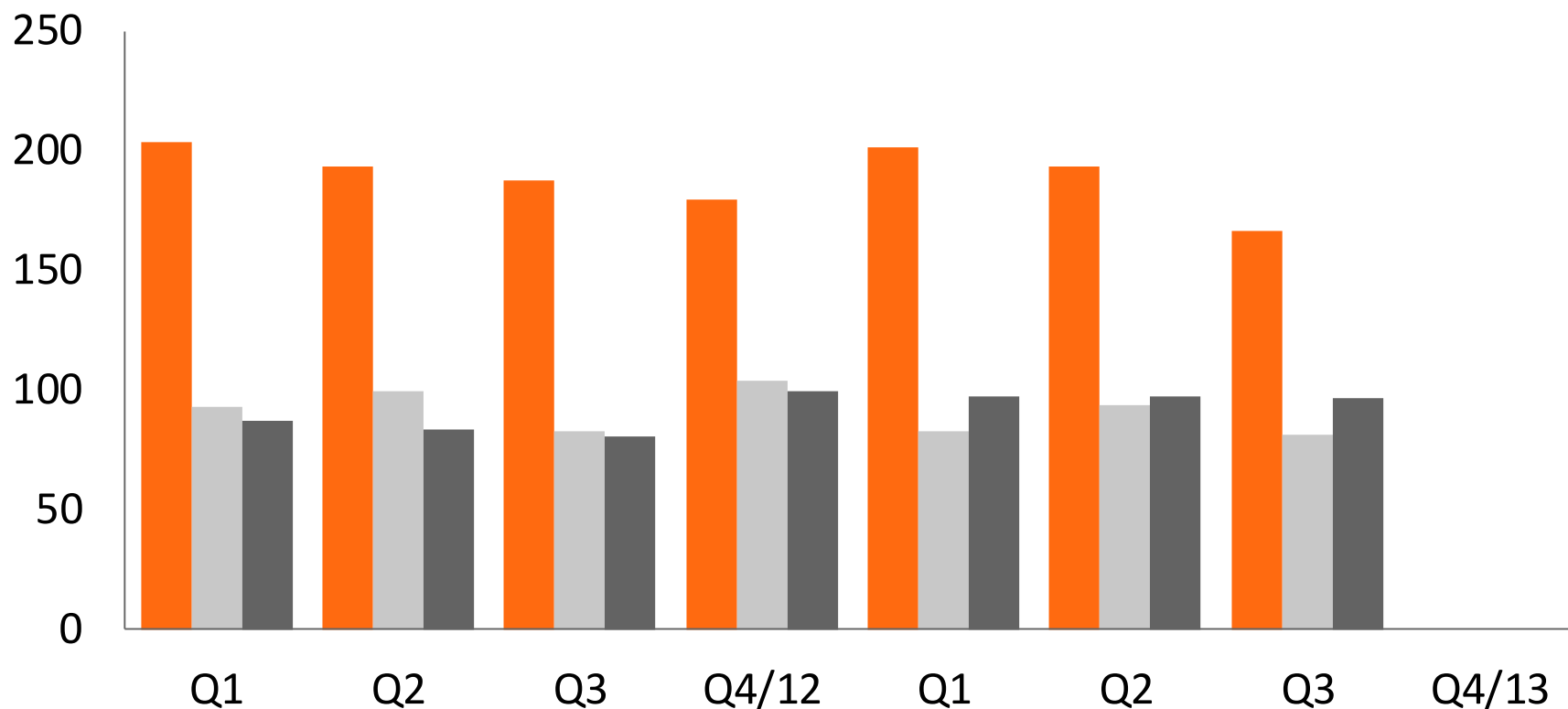
milj. €

OP-Pohjola-ryhmä

Kulut vuosineljänneksittäin

milj. €

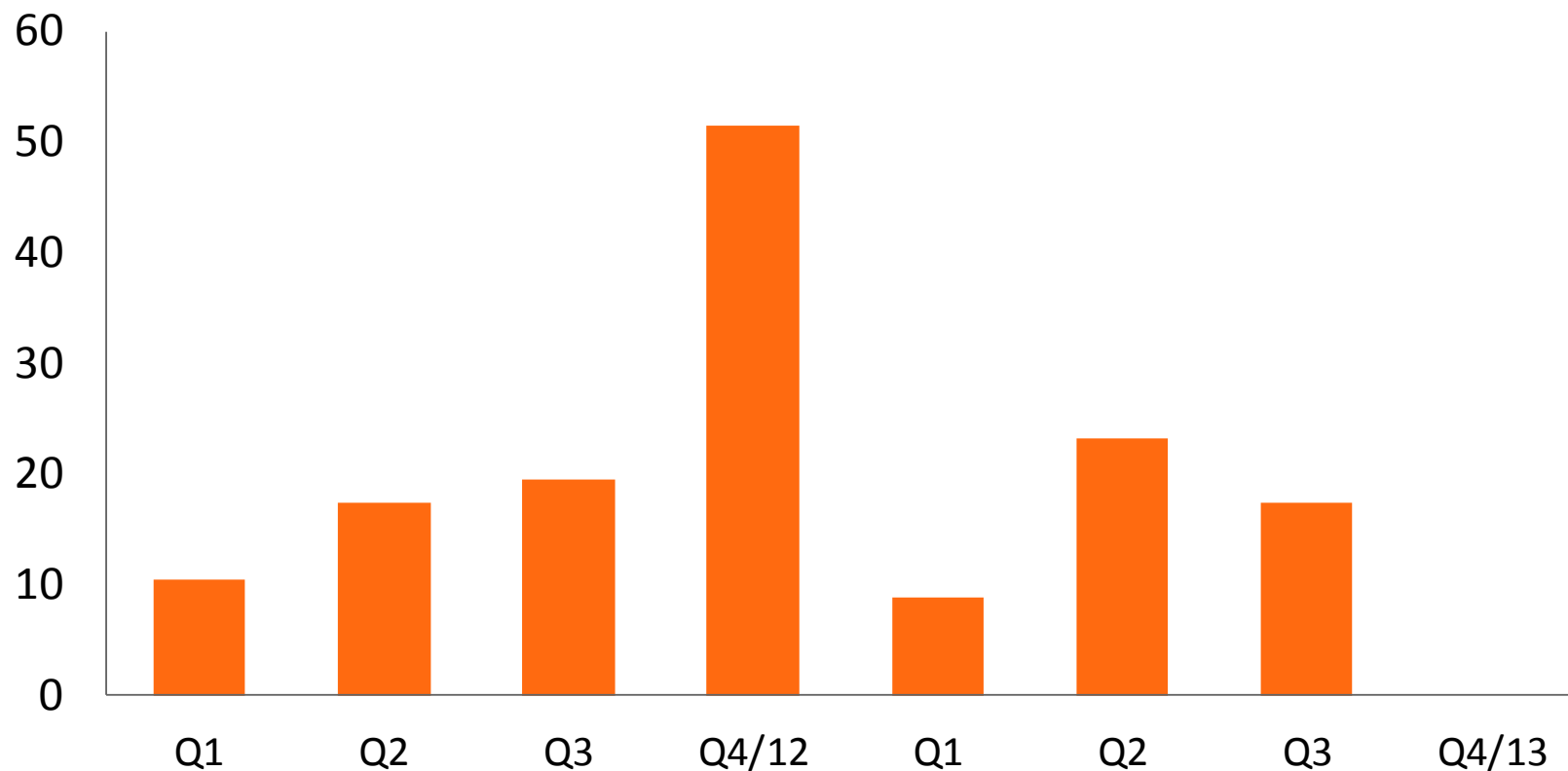
■ Henkilöstökulut ■ Muut hallintokulut ■ Liiketoiminnan muut kulut

OP-Pohjola-ryhmä

Saamisten arvonalentumiset vuosineljänneksittäin

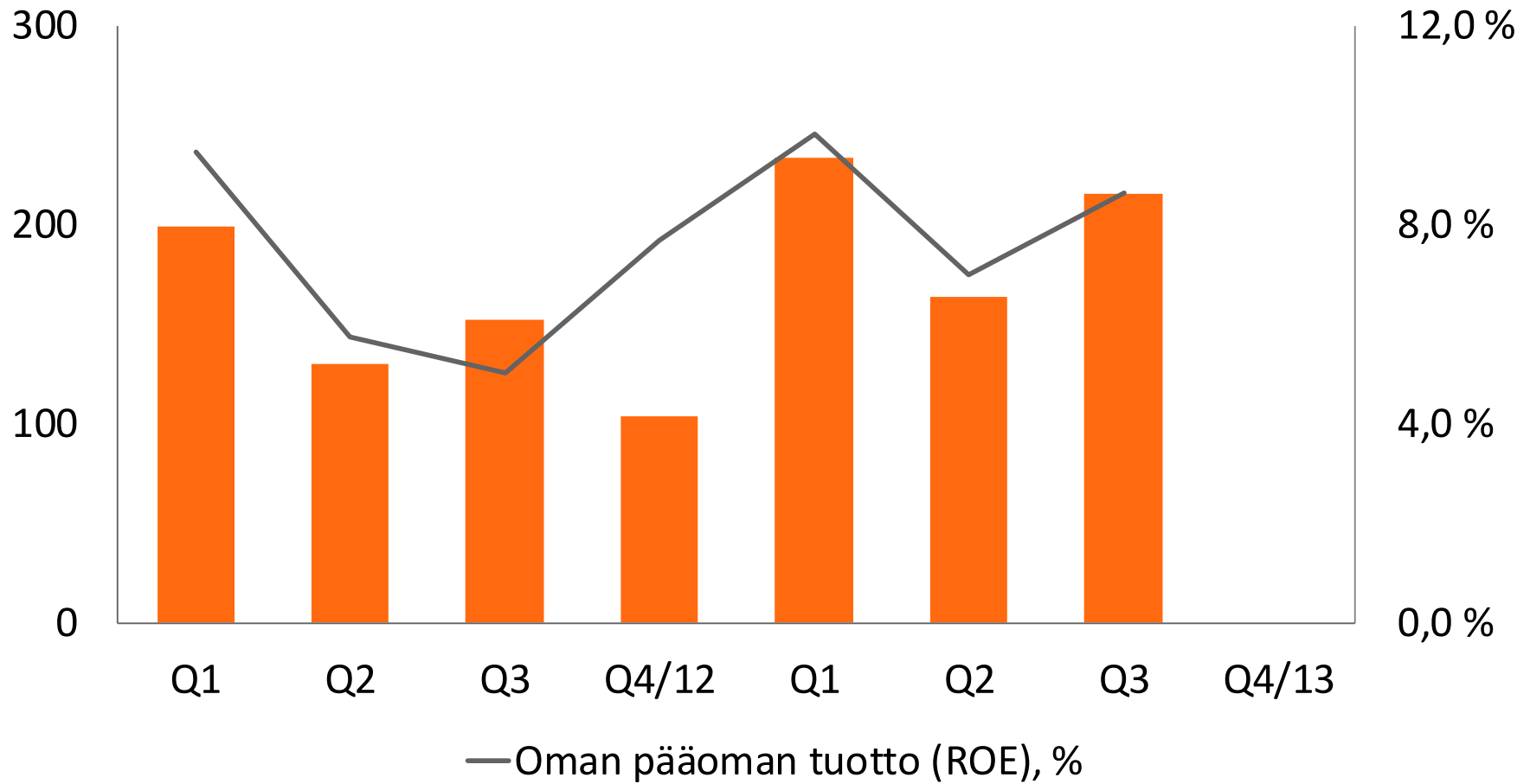
milj. €

OP-Pohjola-ryhmä

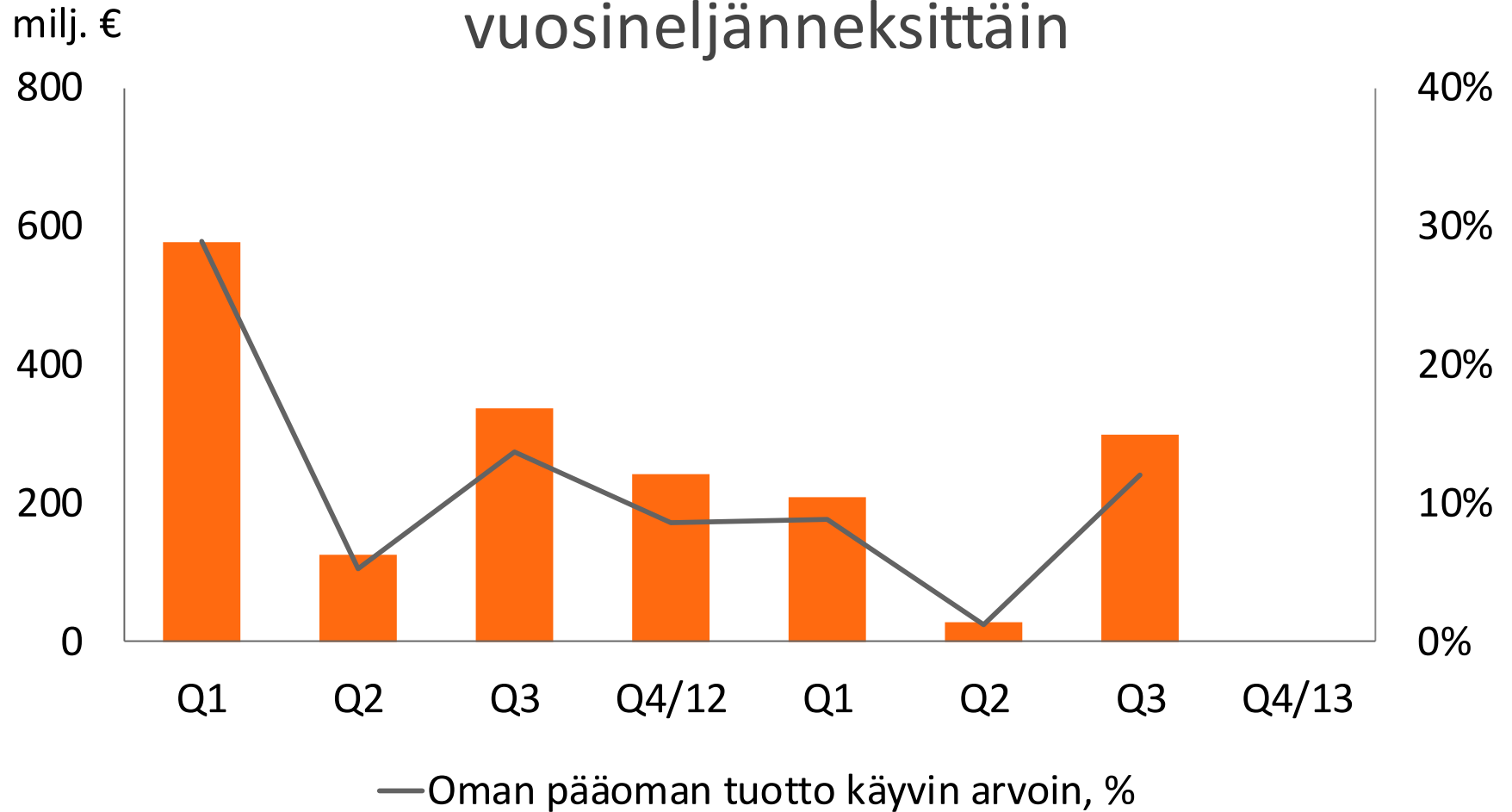
Tulos ennen veroja vuosineljänneksittäin

milj. €

OP-Pohjola-ryhmä

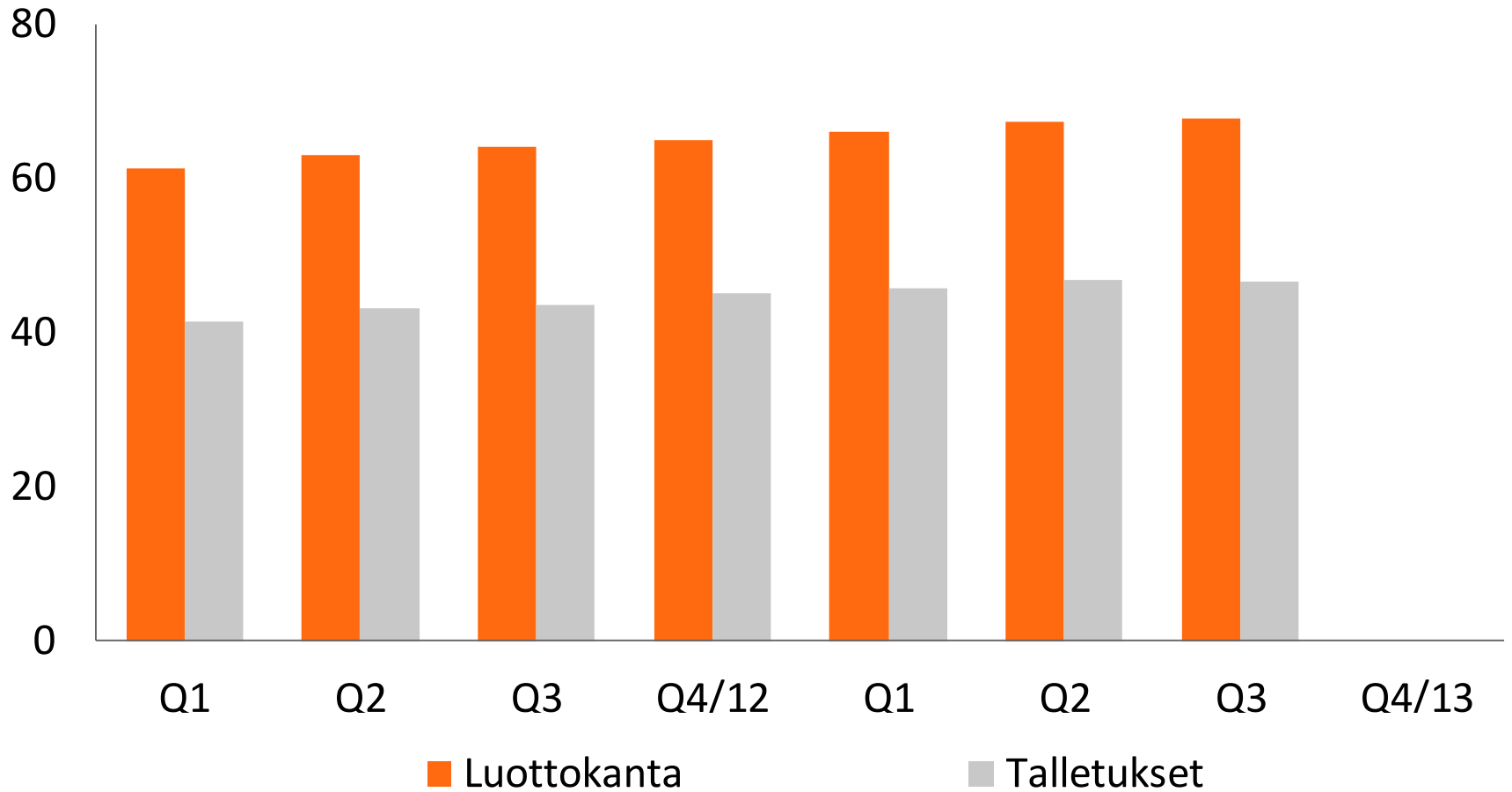
Tulos ennen veroja käyvin arvoin vuosineljänneksittäin

OP-Pohjola-ryhmä

Luotot ja talletukset vuosineljänneksittäin

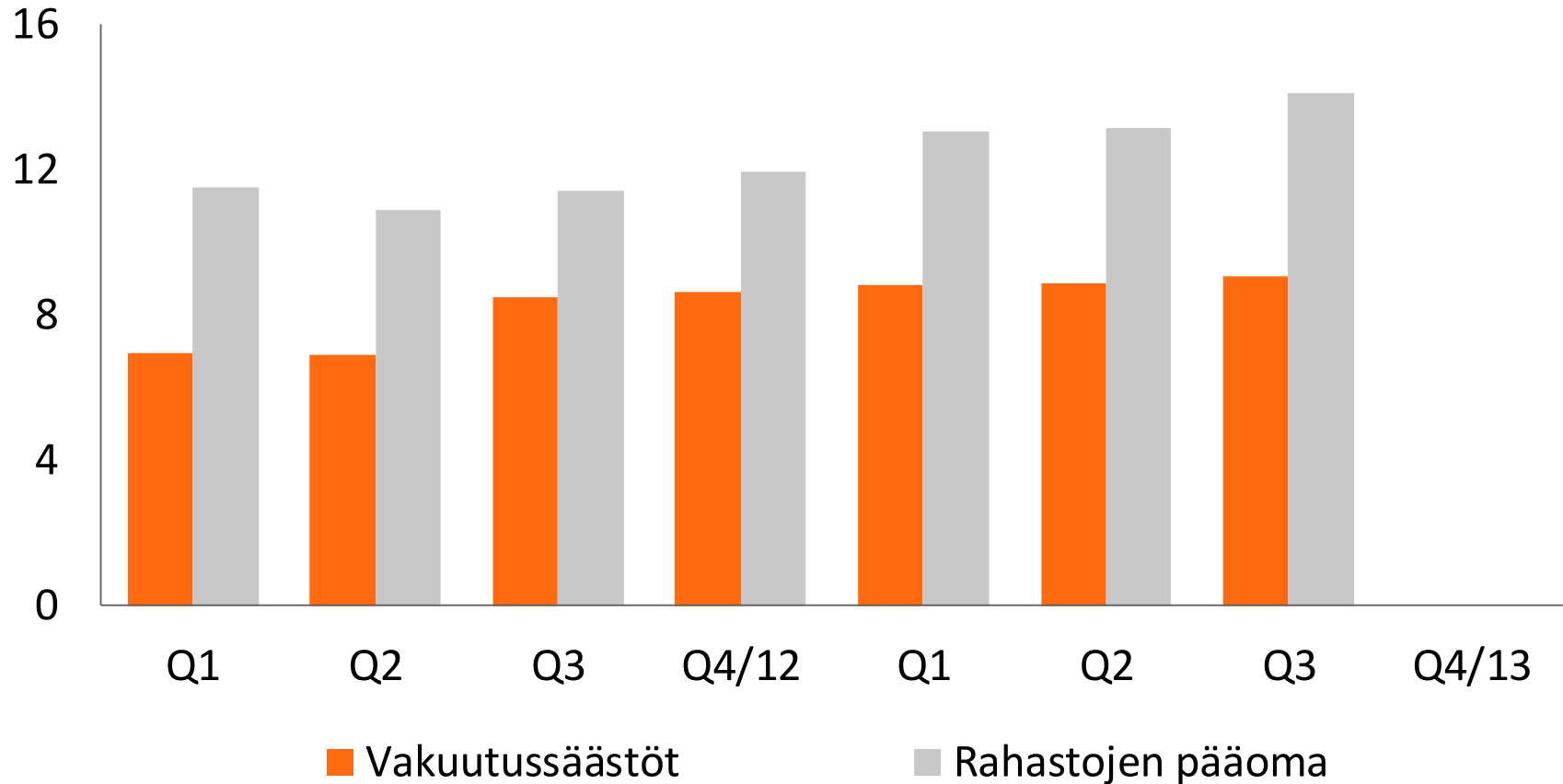
mrd. €

OP-Pohjola-ryhmä

Henkivakuutustoiminnan vakuutussäästöt ja sijoitusrahastojen pääoma

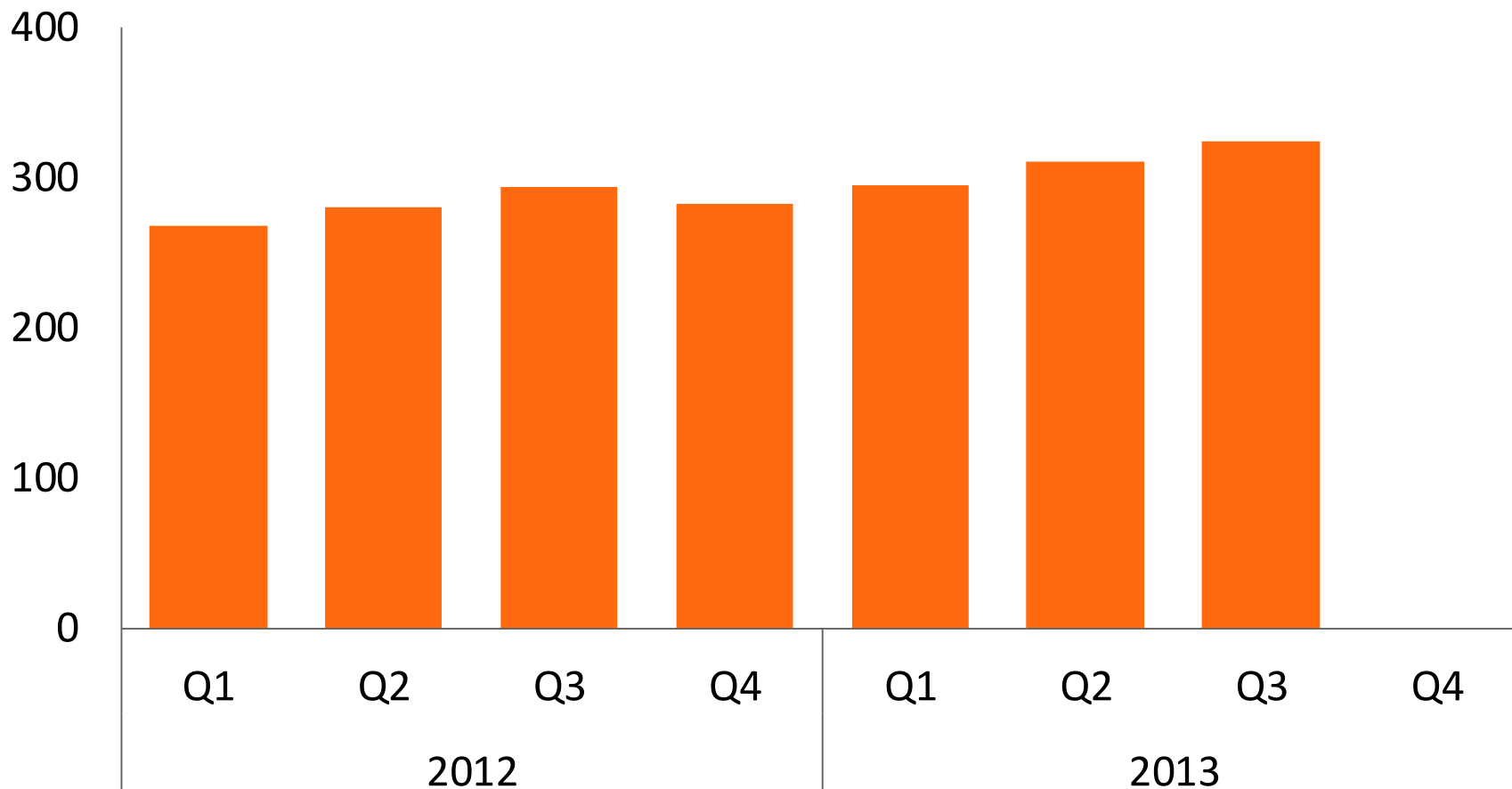
mrd. €

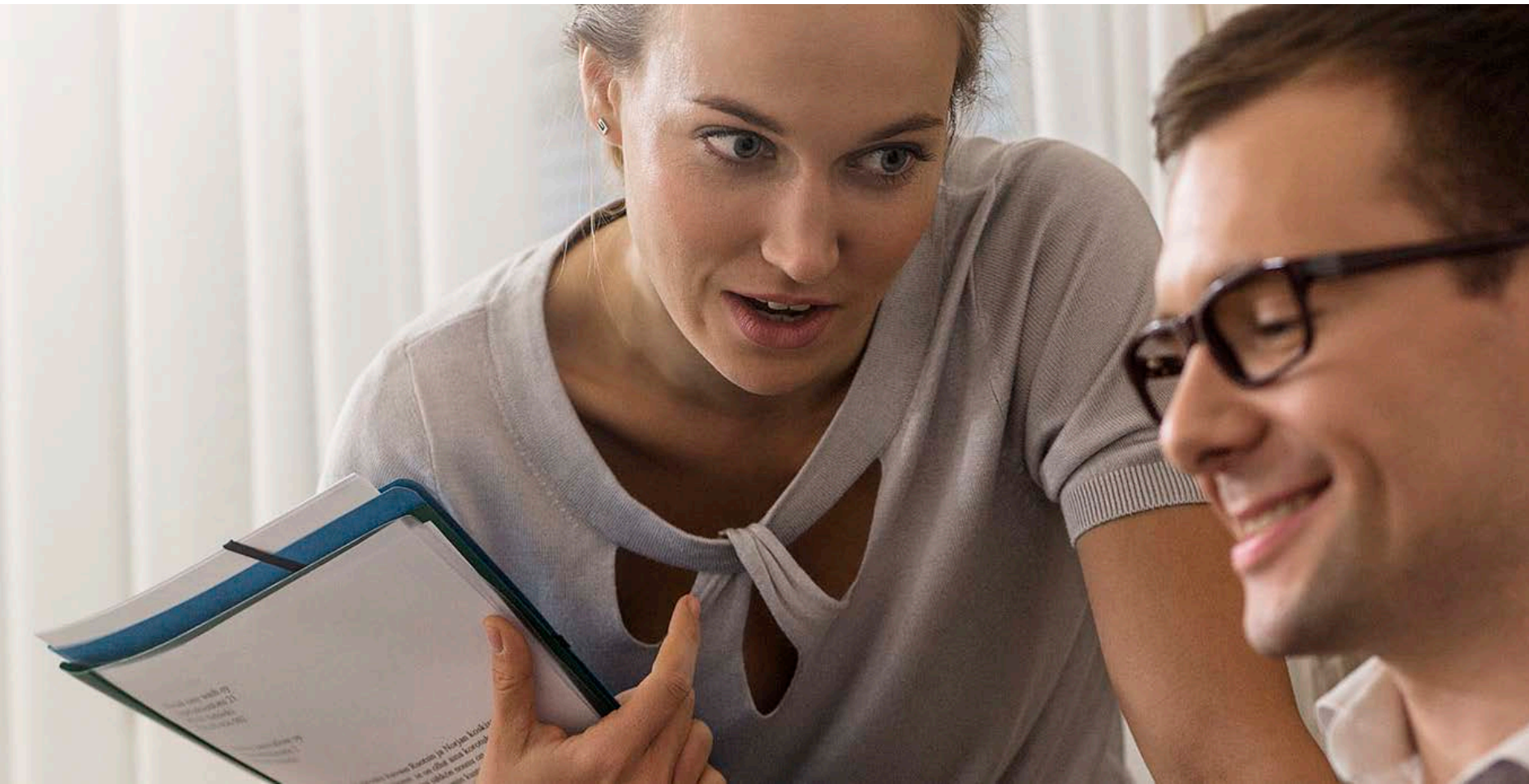

OP-Pohjola-ryhmä

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot vuosineljänneksittäin (IFRS)

milj. €

Vakavaraisuus

Kaksi eri vakavaraisuussuhdelukua

Luottolaitosvakavaraisuus =
osuuspankkien yhteenliittymän
vakavaraisuus

- Ryhmän toiminta perustuu lakiin talletuspankkien yhteenliittymistä.
- Laki talletuspankkien yhteenliittymistä asettaa osuuspankkien yhteenliittymälle omien varojen vähimmäismäärän, joka lasketaan luottolaitostoiminnasta annetun lain vakavaraisuutta koskevien säännösten mukaan.
- Osuuspankkien yhteenliittymä muodostuu yhteenliittymän keskusyhteisöstä (OP-Pohjola osk), keskusyhteisön jäsenluottolaitoksista ja niiden konsolidointiryhmiin kuuluvista yrityksistä. OP-Pohjola-ryhmän vakuutusyhtiöihin tehdyillä sijoituksilla on merkittävä vaikutus luottolaitosten vakavaraisuussäännösten mukaisesti laskettuun vakavaraisuuteen, vaikka vakuutusyhtiöt eivät kuuluakaan osuuspankkien yhteenliittymään.

Rava-vakavaraisuus =
OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuus

- OP-Pohjola-ryhmä muodostaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymän (rava) valvonnasta annetun lain tarkoittaman rahoitus- ja vakuutusryhmittymän. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymille on säädetty oma vakavaraisuusvaatimus.
- OP-Pohjola-ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus lasketaan konsolidointimenetelmän mukaisesti.
 - Siinä ryhmittymän taseen mukaisiin omiin pääomiin lisätään sellaisia pankki- tai vakuutusalan säännösten mukaisia omiin varoihin luettavia eriä, jotka eivät sisälly omiin pääomiin.
 - Omiin varoihin ei voida sisällyttää eriä, jotka eivät ole käytettävissä muiden ryhmittymään kuuluvien yritysten tappioiden kattamiseksi.
- Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä muodostuu luottolaitosten konsolidoidusta omien varojen vaateesta ja vakuutusyhtiöiden yhteenlasketuista toimintapääomien vähimmäisvaatimuksista.

Kummankin vakavaraisuussäännösten mukaan tarkasteltuna
OP-Pohjola-ryhmän riskinkantokyky on vahva.

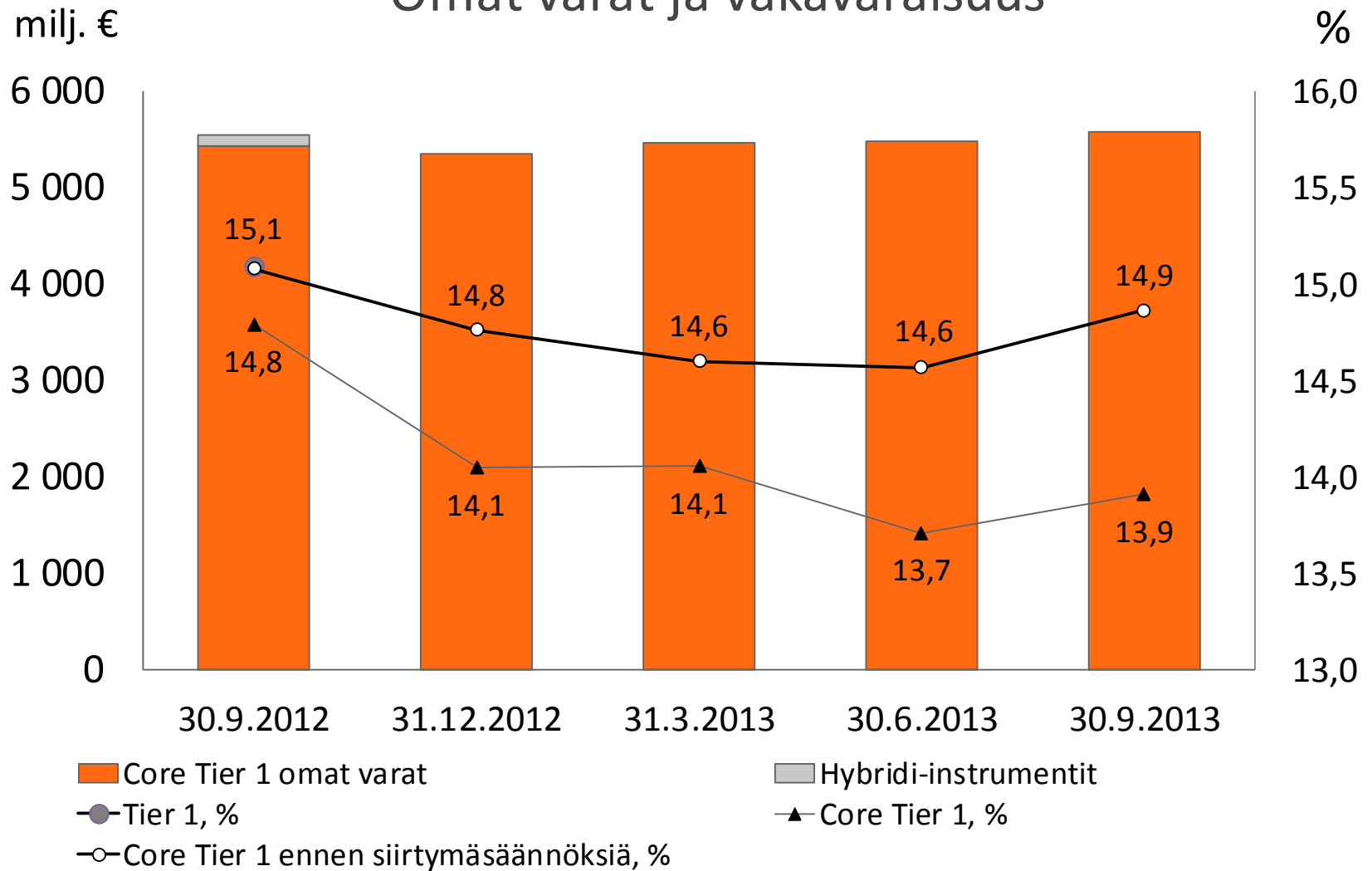
OP-yhteenliittymän vakavaraisuuden luottoriski lasketaan sisäisten luokitusten menetelmällä

- Sisäisten luokitusten menetelmää (IRBA) sovelletaan vastuuryhmissä
 - Vähittäisvastuut
 - Yritysvastuut (FIRB, perusmenetelmä)
 - Luottolaitosvastuut (FIRB, perusmenetelmä)
- Standardimenetelmää (SA) sovelletaan valtiovastuisiin
- Oman pääoman ehtoisiin sijoituksiin sovelletaan yksinkertaista- ja PD/LGD-menetelmää

Osuuspankkien yhteenliittymä

Omat varat ja vakavaraisuus

Core Tier 1 omat varat

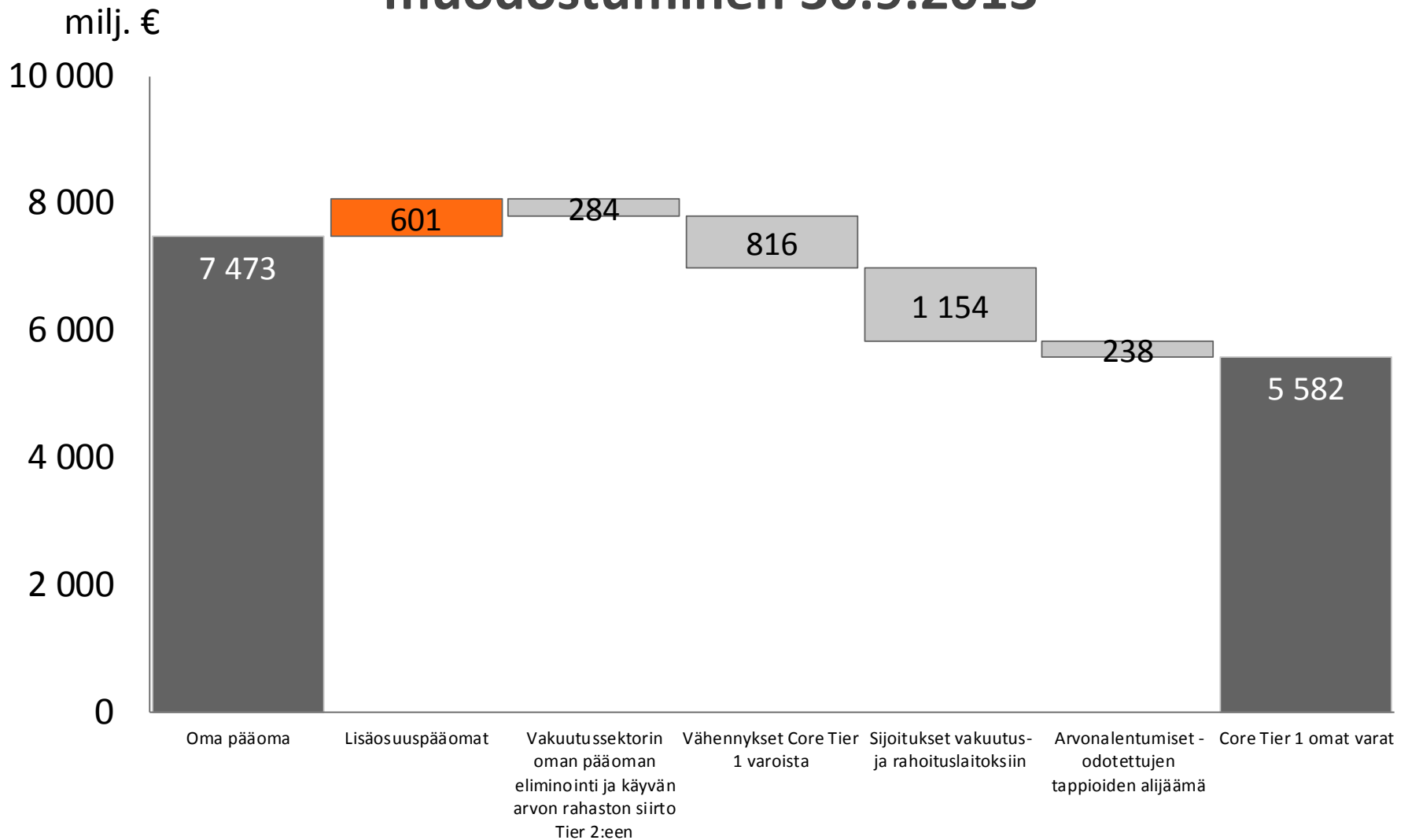
Hybridi-instrumentit

Tier 1, %

Core Tier 1, %

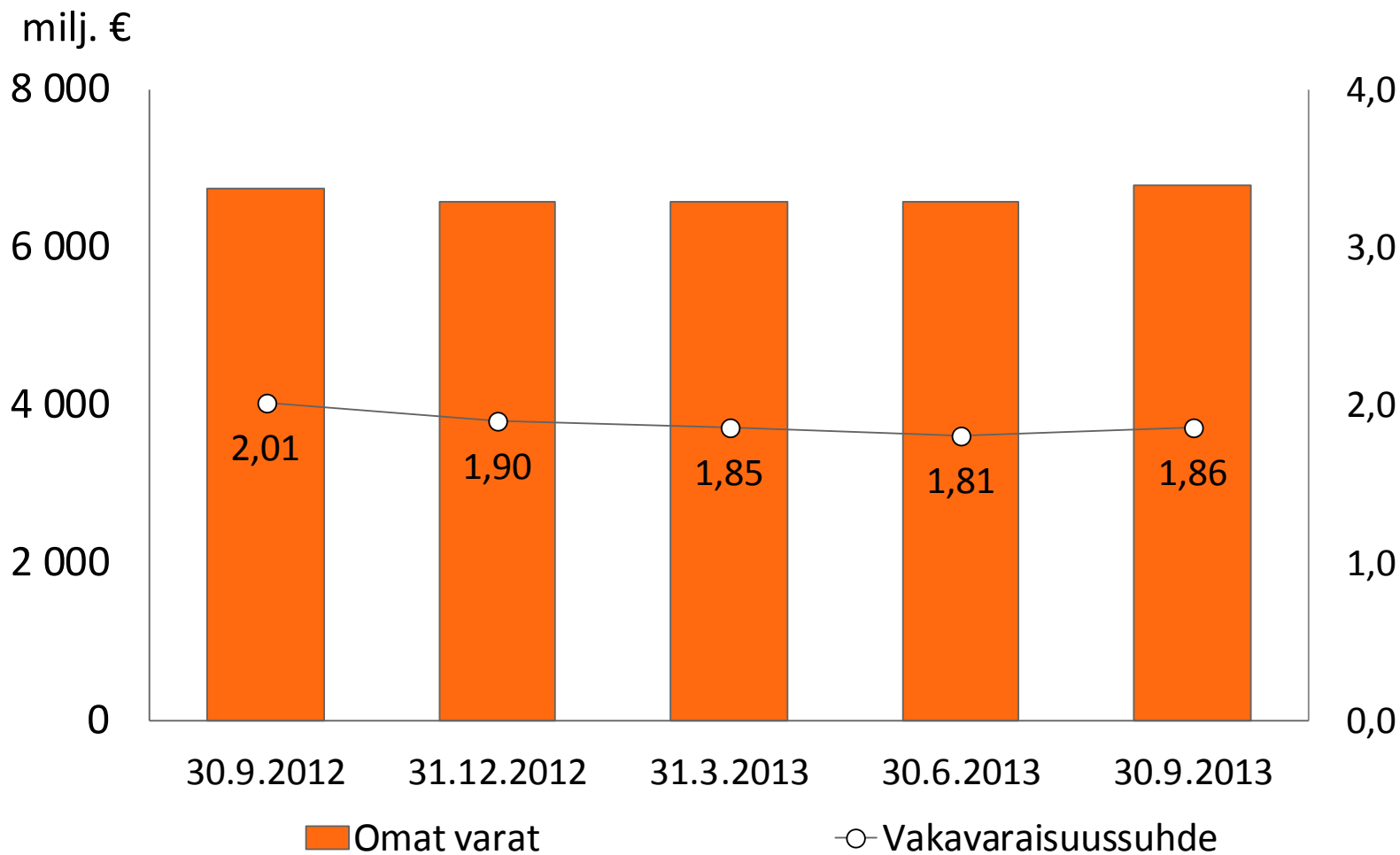
Core Tier 1 ennen siirtymäsäännöksiä, %

Luottolaitoslain mukaisten Core Tier 1 varojen muodostuminen 30.9.2013

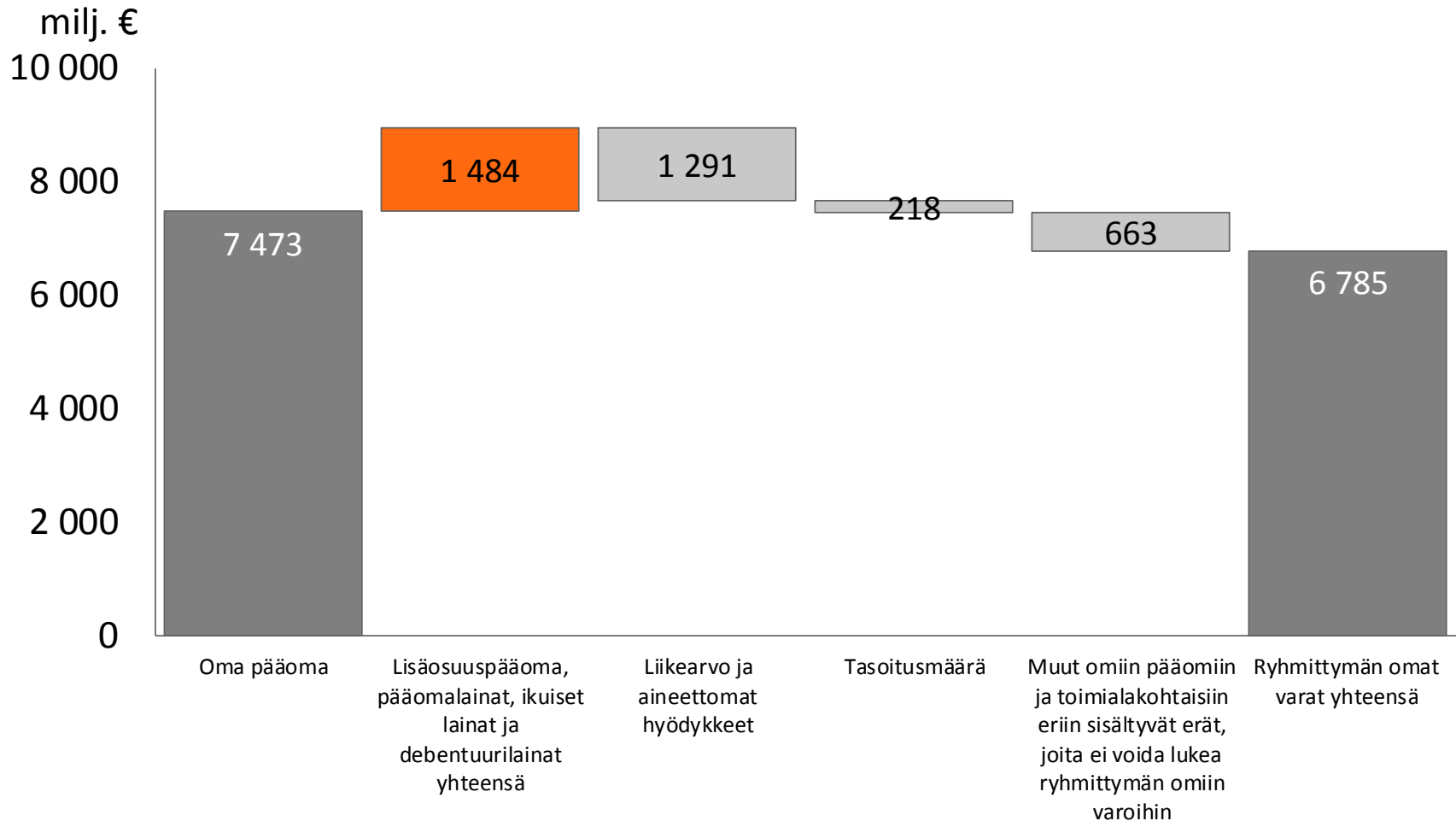

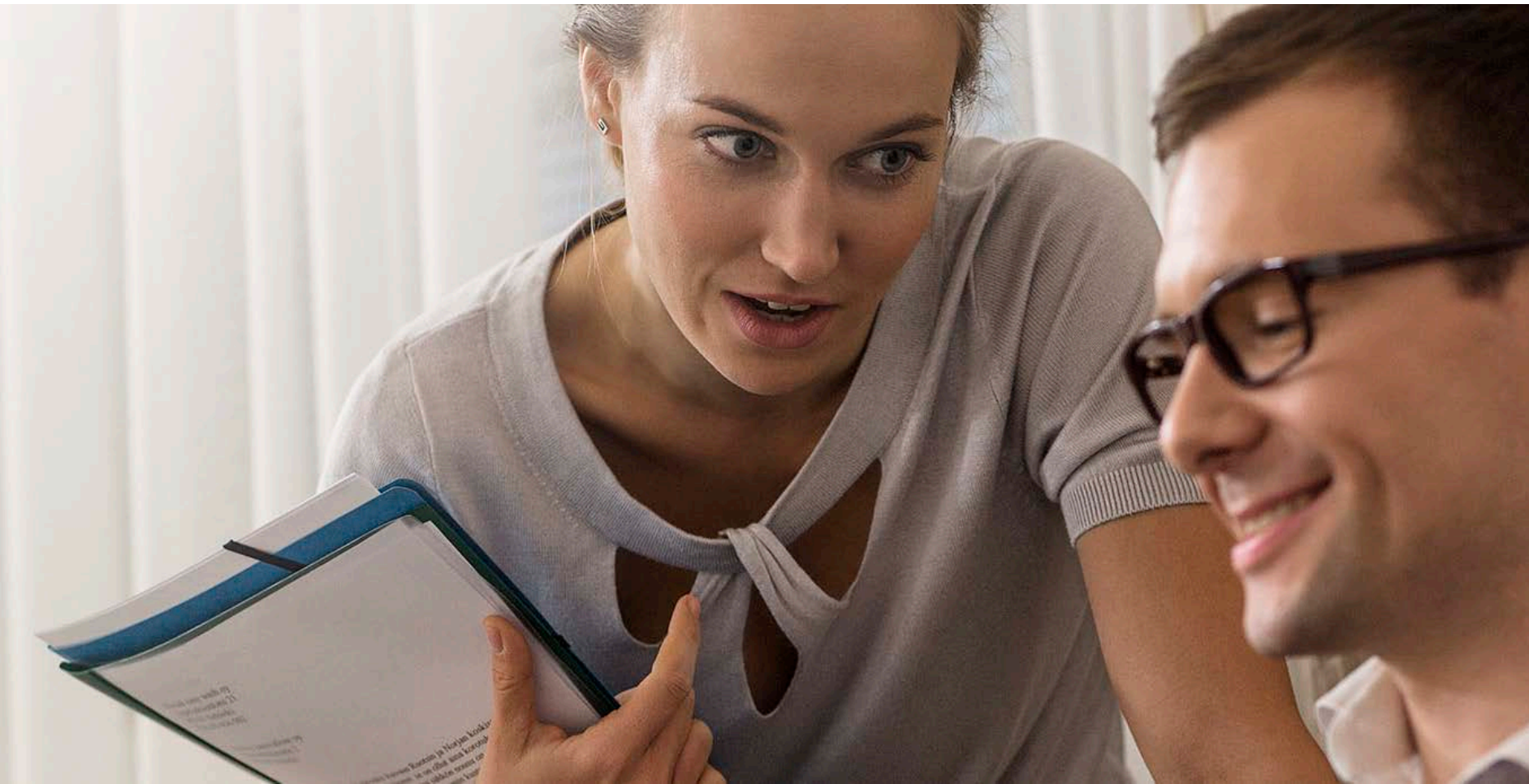
OP-Pohjola-ryhmä

Rava-lain mukainen vakavaraisuus

Rava-lain mukaisten omien varojen muodostuminen 30.9.2013

Tase

OP-Pohjola-ryhmä

Keskeisiä tase-eriä

mrd. €

120

100

80

60

40

20

0

Tase

Luotot

Talletukset

Yleiseen liikkeeseen
lasketut
velkakirjalainat

■ 30.9.2012

■ 30.9.2013

OP-Pohjola-ryhmä

Tase

milj. €	30.9.2013	30.9.2012	Muutos	
			milj. e	%
Saamiset luottolaitoksilta	3 265	934	2 331	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	417	388	29	7,6
Saamiset asiakkailta	67 866	64 174	3 692	5,8
Vahinkovakuutustoiminnan varat	3 592	3 603	-11	-0,3
Henkivakuutustoiminnan varat	9 504	8 843	660	7,5
Sijoitusomaisuus	7 979	6 191	1 788	28,9
Muut erät	8 523	15 593	-7 071	-45,3
Varat yhteensä	101 145	99 725	1 420	1,4
Velat luottolaitoksille	1 679	2 961	-1 282	-43,3
Velat asiakkaille	49 132	48 935	197	0,4
Vahinkovakuutustoiminnan velat	2 811	2 843	-32	-1,1
Henkivakuutustoiminnan velat	9 472	8 849	623	7,0
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	21 775	18 928	2 848	15,0
Muu vieras pääoma	8 803	10 190	-1 387	-13,6
Oma pääoma	7 473	7 019	453	6,5
Velat ja oma pääoma yhteensä	101 145	99 725	1 420	1,4

OP-Pohjola-ryhmä

Oma pääoma ja osuuspääoma

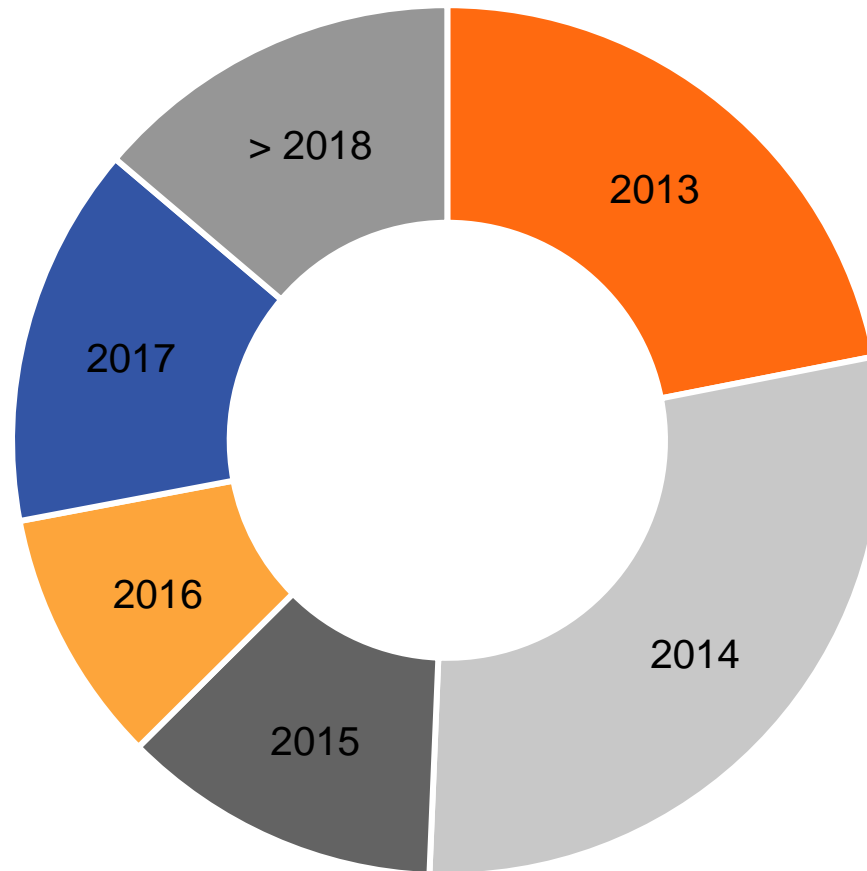
milj. €	30.9.2013	30.9.2012	muutos	
			milj. €	%
OP-Pohjola-ryhmän omistajien osuus				
Osakepääoma	200	200	0	-0,2
Osuuspääoma	140	135	5	3,4
Käyvän arvon rahasto	281	235	45	19,3
Muut rahastot	2 731	2 682	48	1,8
Kertyneet voittovarot	4 085	3 744	341	9,1
Vähemmistön osuus	37	23	14	
Oma pääoma yhteensä	7 473	7 019	453	6,5
Osuuspääoma, joka ei sisälly omaan pääomaan	601	666	-65	-9,7

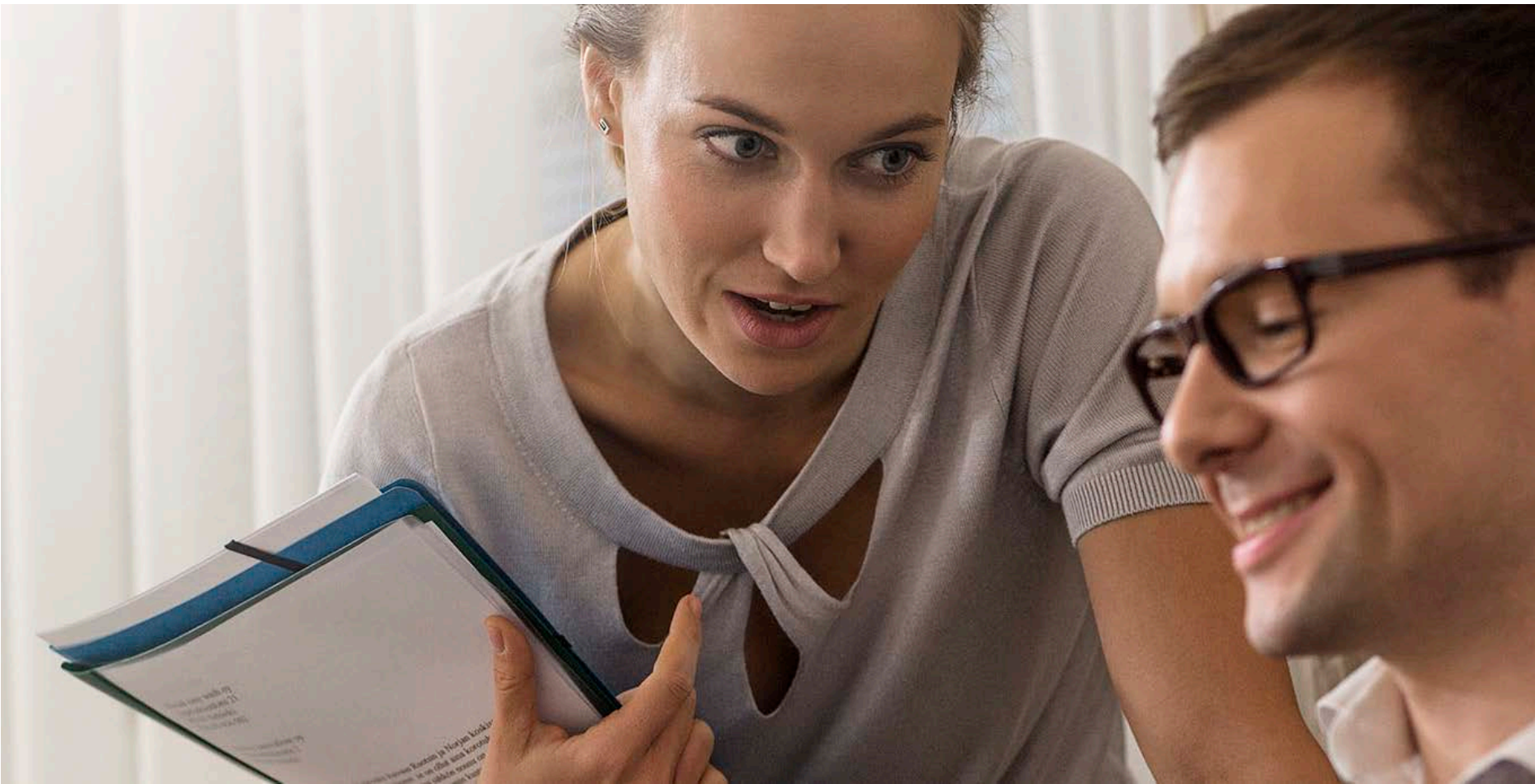
OP-Pohjola-ryhmä

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjalainat

Erääntymisen 30.9.2013

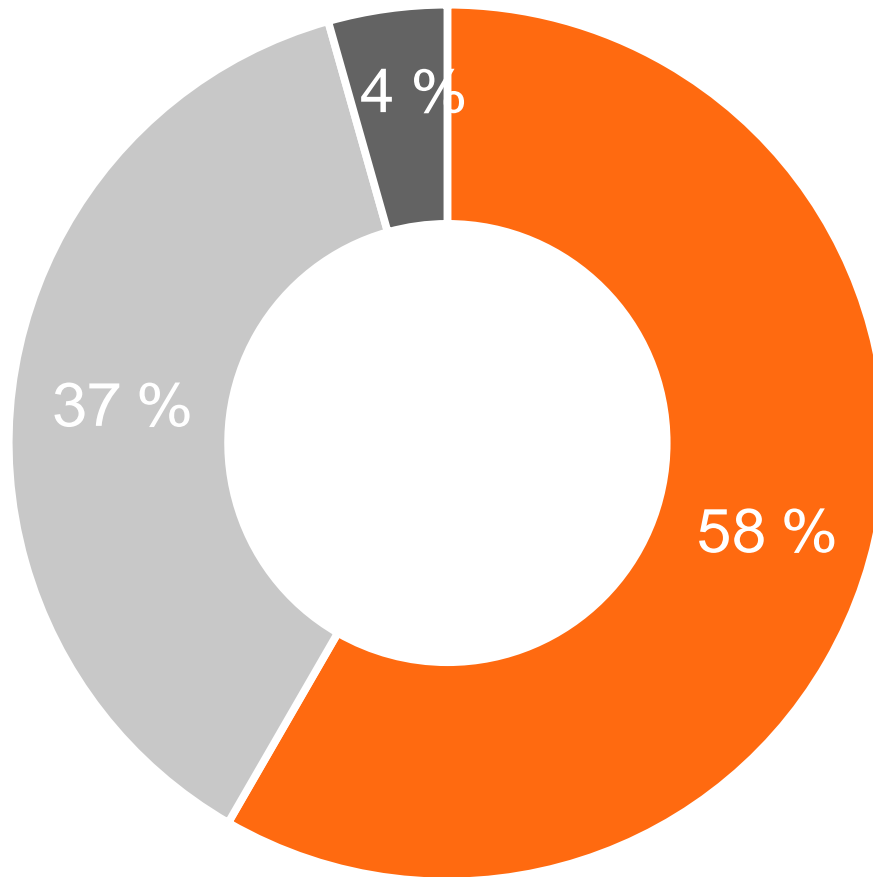
yhteensä 21,8 mrd. €

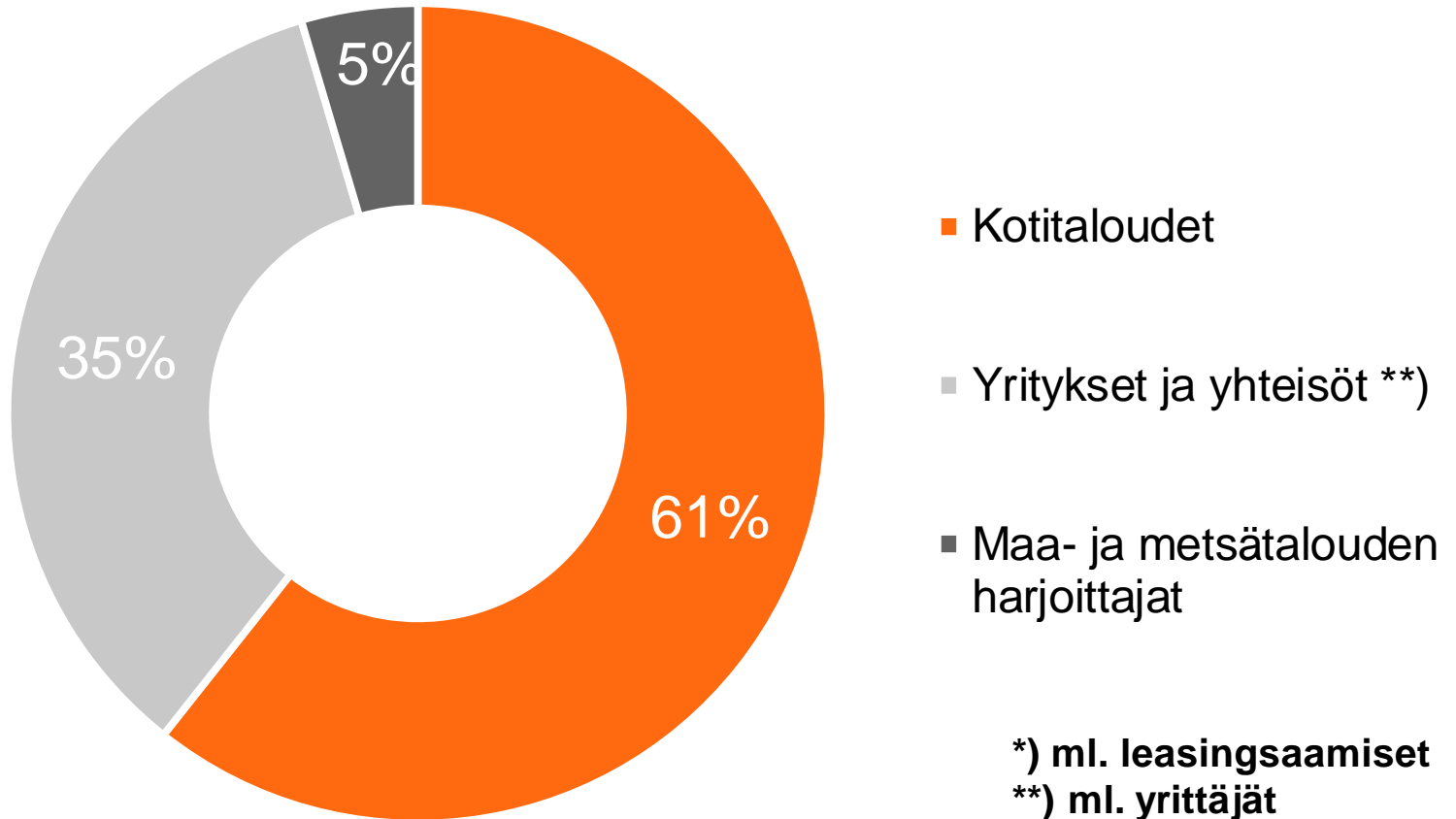
Luotot ja asiakasvarat

OP-Pohjola-ryhmä Talletukset 30.9.2013

- Kotitaloudet
 - Yritykset ja yhteisöt *)
 - Maa- ja metsätalouden harjoittajat
- *) ml. yrittäjät

OP-Pohjola-ryhmä Luotot* asiakasryhmittäin 30.9.2013

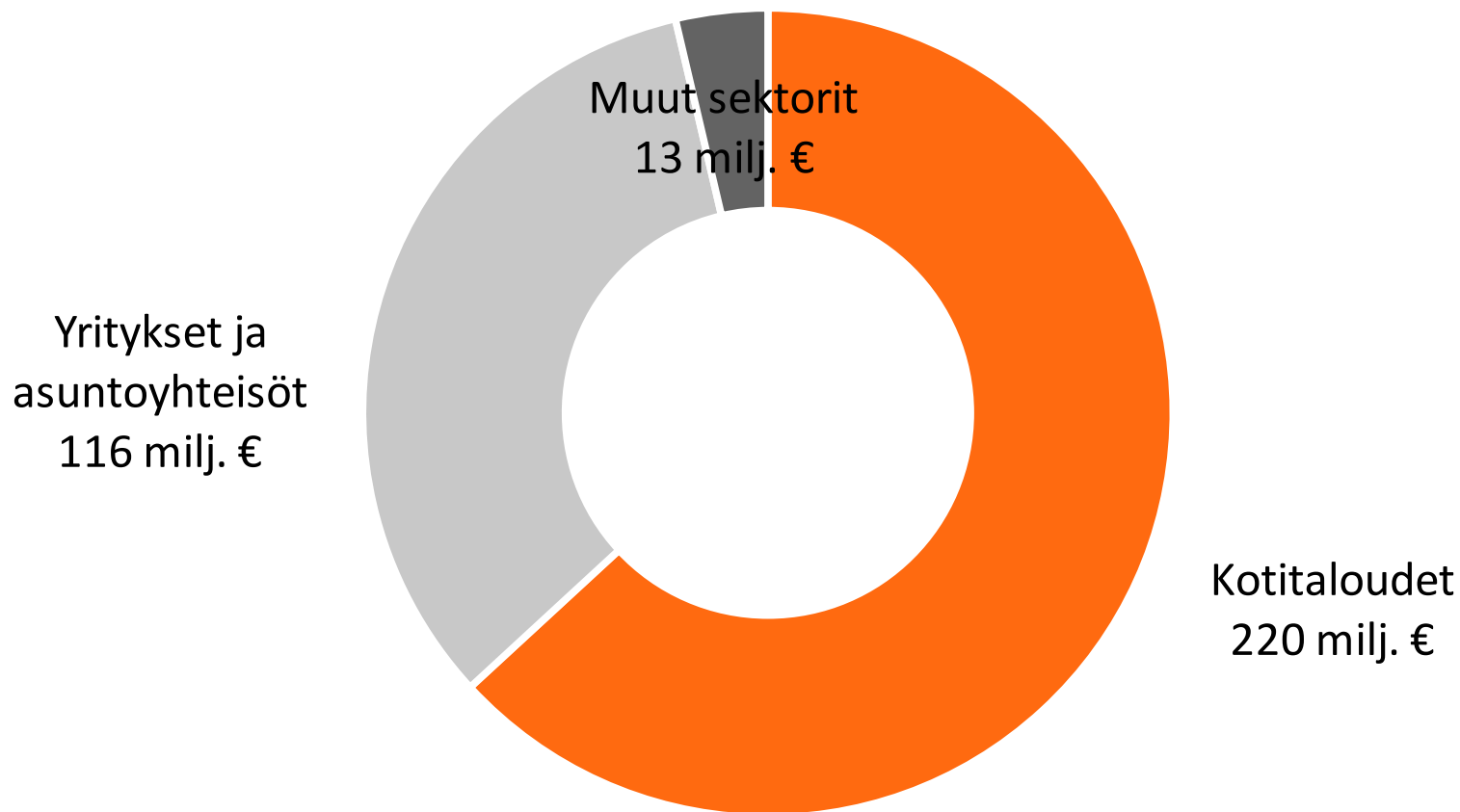

OP-Pohjola-ryhmä

Luotto- ja takauskanta sektoreittain

Milj. €	30.9.2013	30.9.2012	milj. €	Muutos, %
Koti- ja ulkomaiset yritykset ja asuntoyhteisöt	25 420	23 414	2 006	8,6
Asuntojen vuokraus ja hallinta ml. asuntoyhteisöt	5 369	4 775	595	12,5
Muiden kiinteistöjen hallinta	3 128	2 976	152	5,1
Kauppa	2 698	2 432	267	11,0
Rakentaminen	1 817	1 688	129	7,6
Palvelut	1 746	1 695	51	3,0
Kuljetus ja varastointi	1 533	1 510	24	1,6
Energia	1 401	611	790	129,2
Kone ja laitteollisuus (ml.huolto)	1 347	1 268	79	6,2
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	967	944	23	2,4
Omien kiinteistöjen kauppa	929	1 045	-116	-11,1
Maatalous, metsätalous, kalatalous	895	836	59	7,0
Metsäteollisuus	766	745	21	2,8
Metalliteollisuus	594	625	-31	-5,0
Elintarviketeollisuus	569	645	-76	-11,7
Kemian teollisuus	363	361	2	0,6
Muu teollisuus	310	398	-89	-22,2
Muut yritykset	987	861	126	14,7
Julkisyhteisöt ja voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1 300	1 215	85	7,0
Kotitaloudet	44 221	42 071	2 150	5,1
Oikaisuerät ja muut sektorit	-10	99	-109	
Yhteensä	70 931	66 799	4 132	6,2

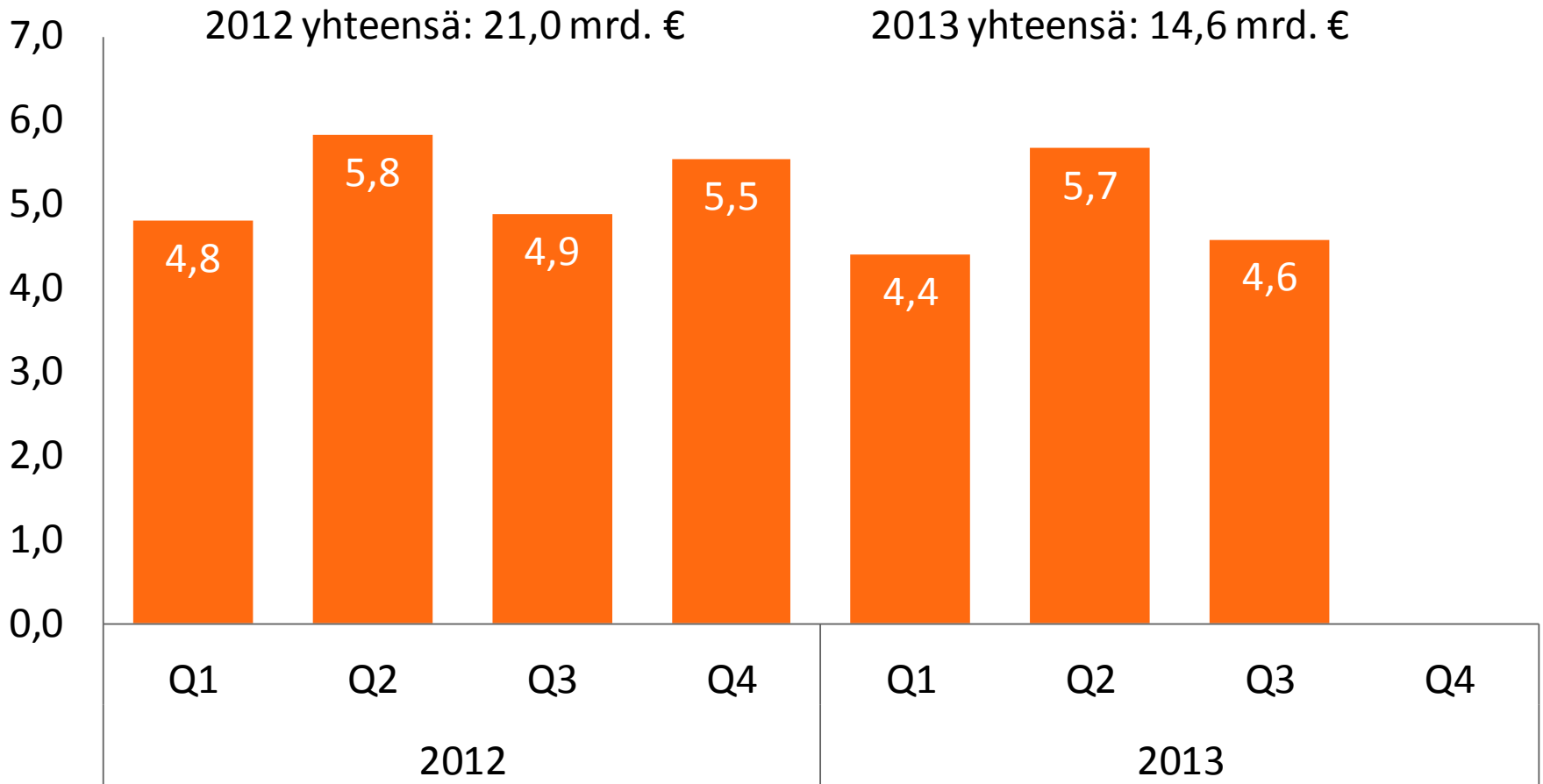
OP-Pohjola-ryhmä
Järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset
30.9.2013
Yhteensä 349 milj.€

OP-Pohjola-ryhmä

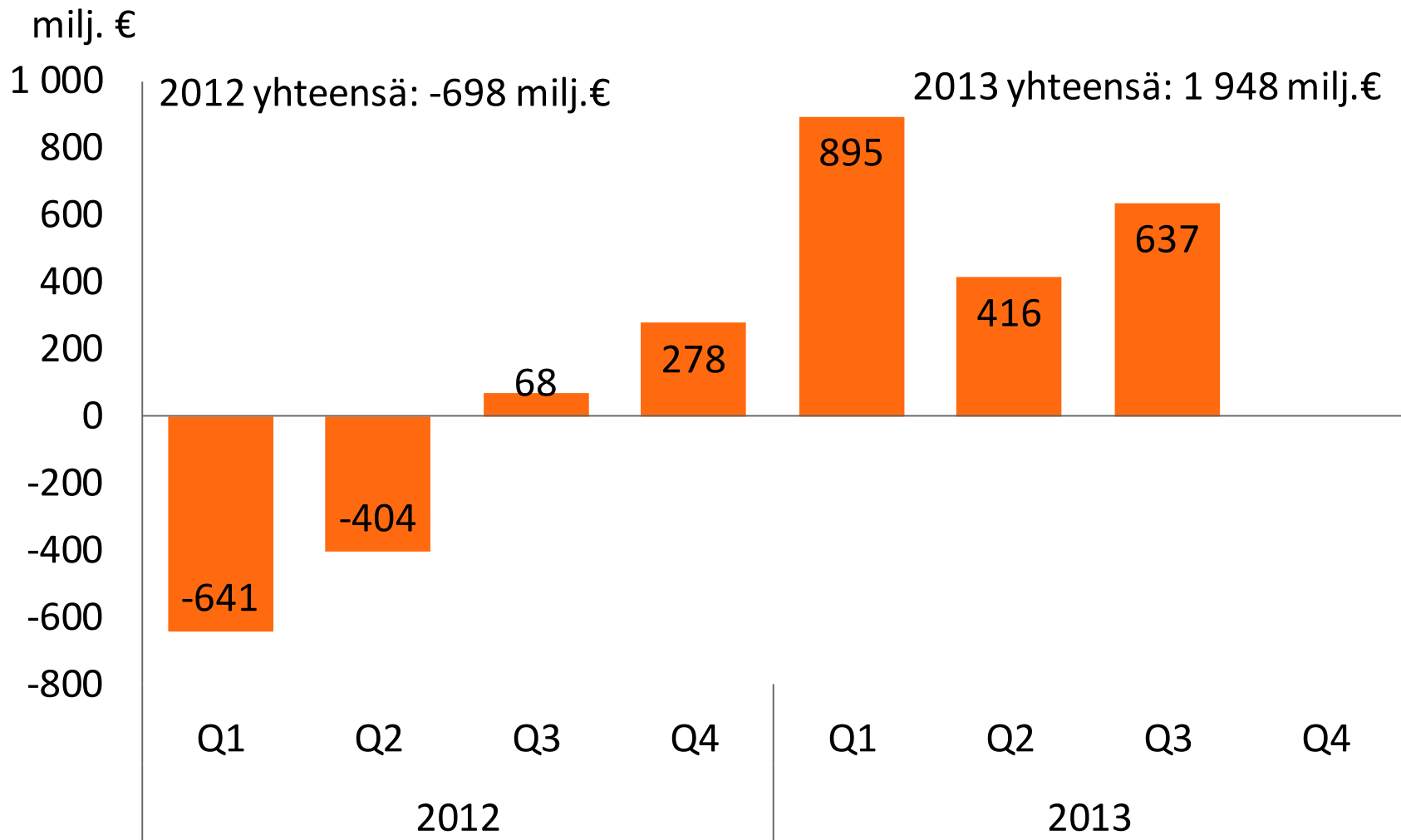
Uudet nostetut luotot vuosineljänneksittäin

mrd.€

OP-Pohjola-ryhmä

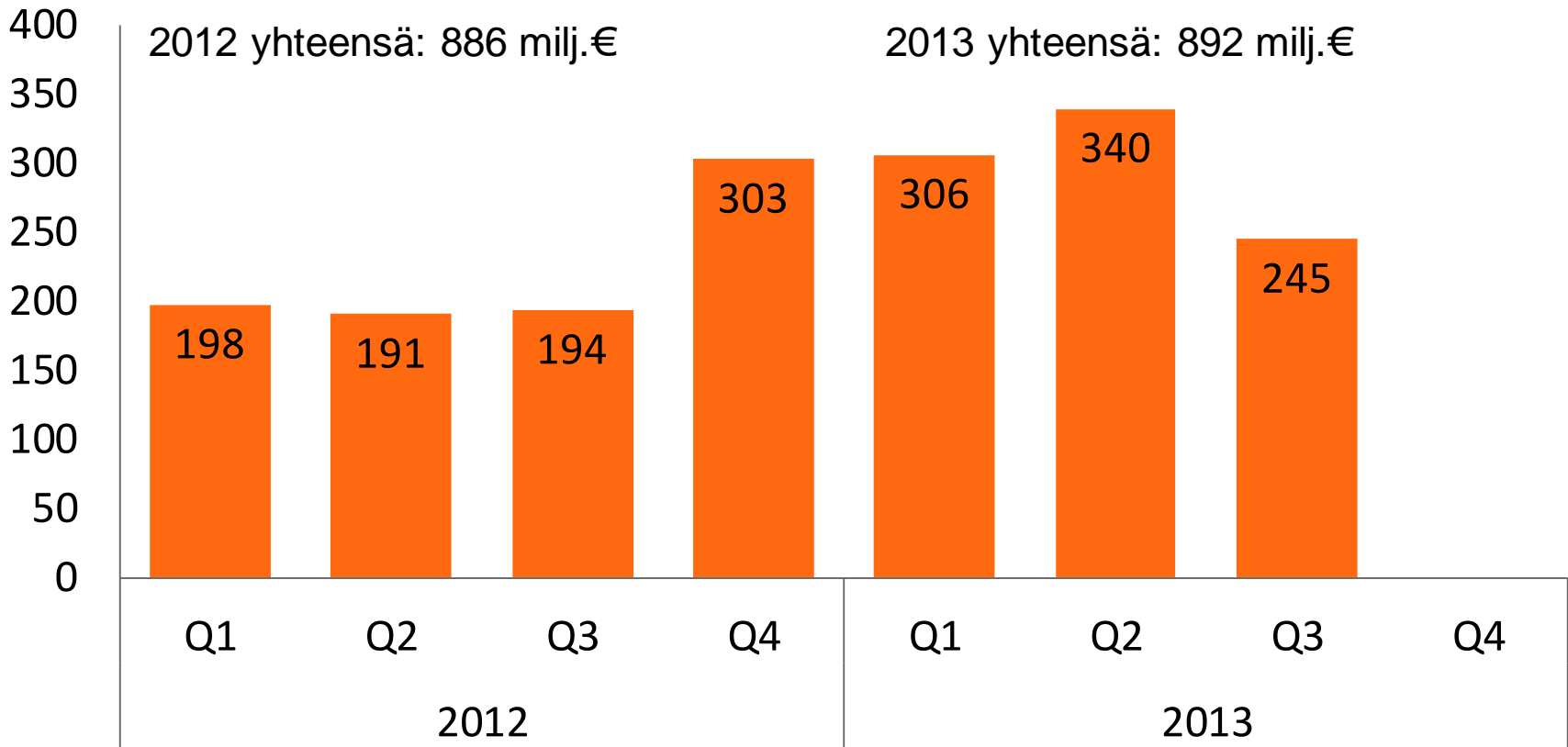
Rahastojen nettomyynti vuosineljänneksittäin

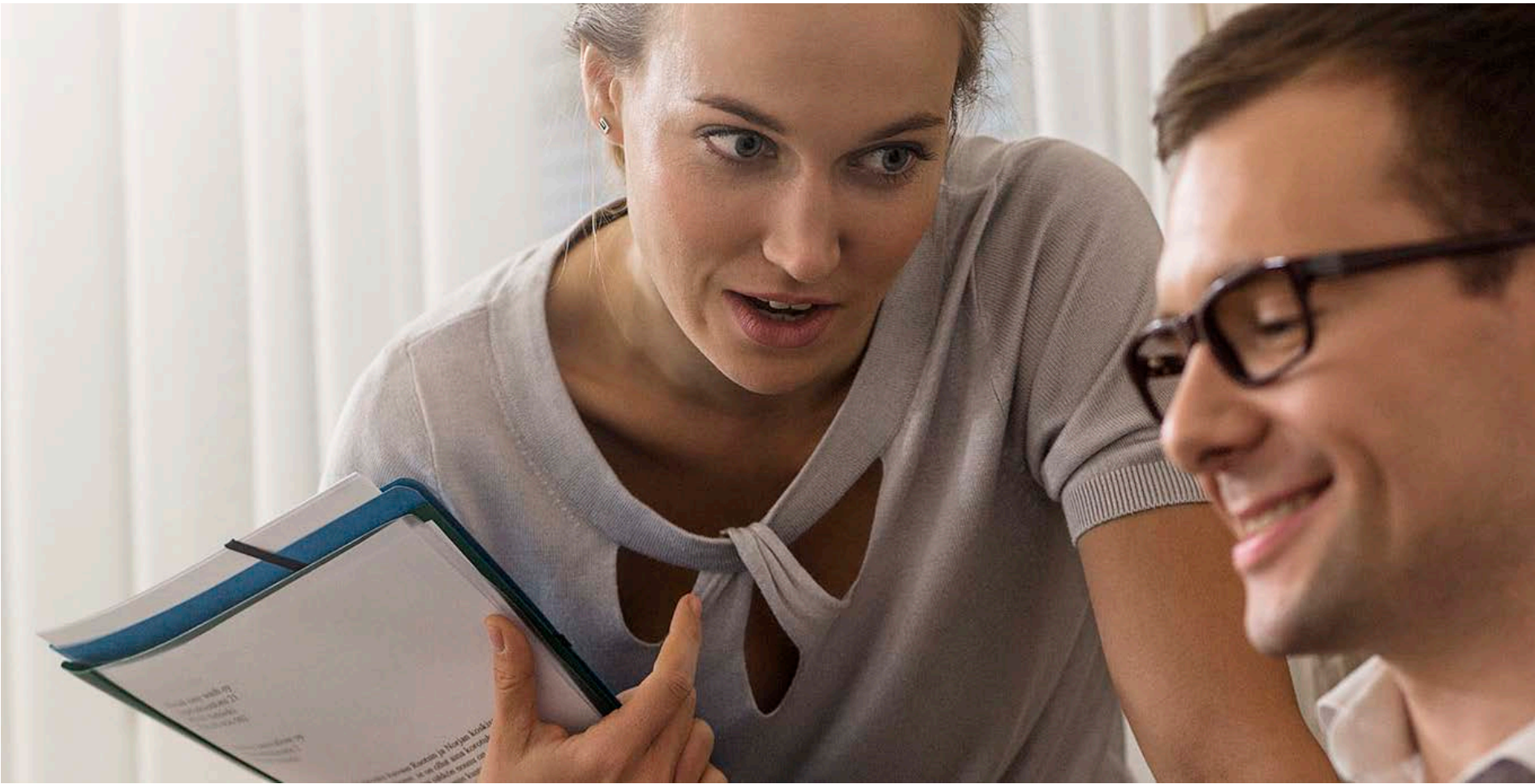

OP-Pohjola-ryhmä

Henki- ja eläkevakuutusten maksutulo vuosineljänneksittäin

milj. €

Asiakkaat, jäsenet, ym.

OP-Pohjola-ryhmä

Asiakaskannan jakautuminen

1 000 asiakasta

5 000

4 000

3 000

2 000

1 000

0

12/05

12/06

12/07

12/08

12/09

12/10

12/11

12/12

09/13

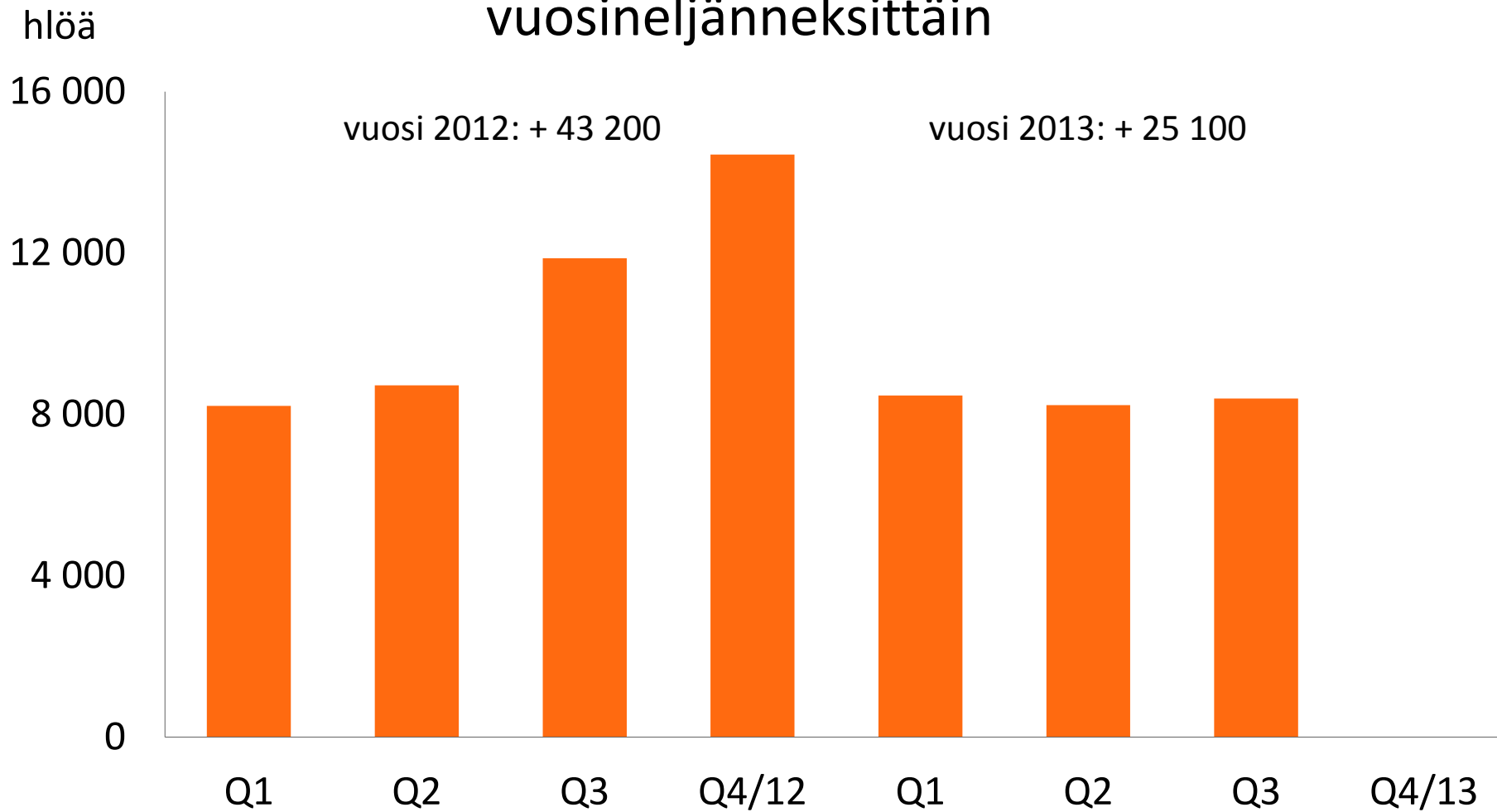
 Pankkiasiakkaat

 Pankki- ja vahinkovakuutusas.

 Vahinkovakuutusasiakkaat

OP-Pohjola-ryhmä

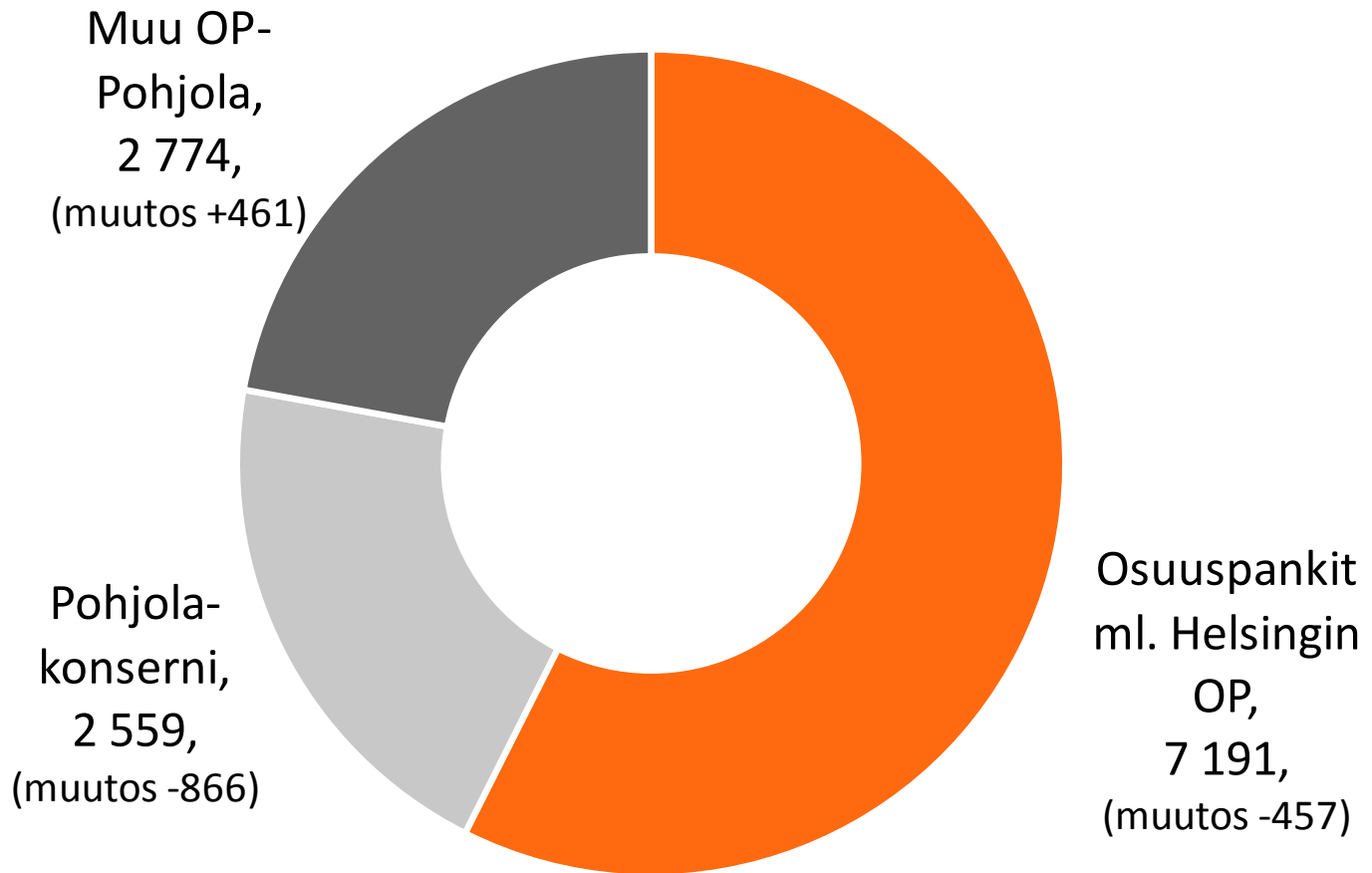
Omistajajäsenten nettolisäys vuosineljänneksittäin

OP-Pohjola-ryhmän henkilöstö

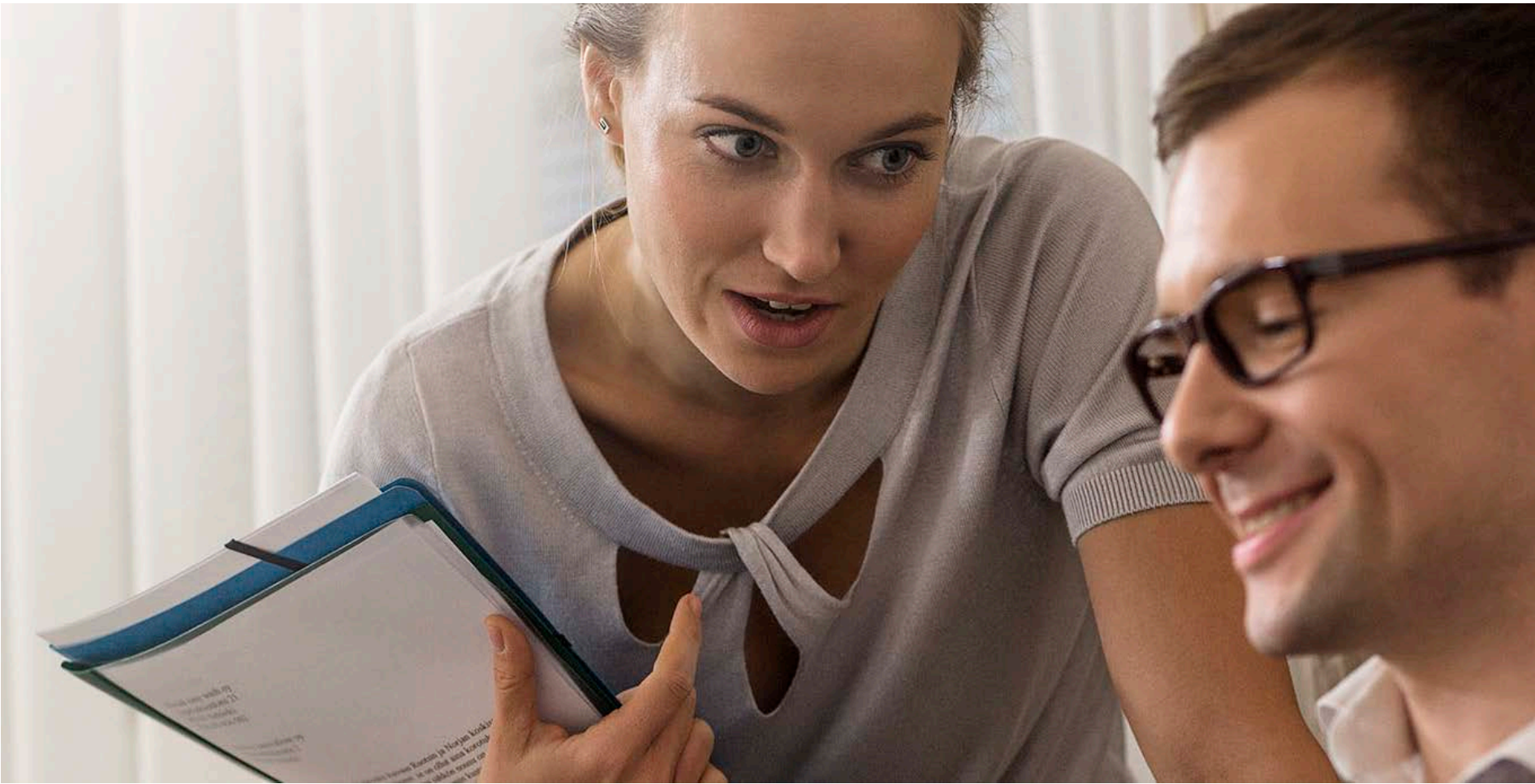
30.9.2013

yhteensä 12 524 henkilöä (-862 vuodessa)

OP-Pohjola-ryhmän palveluverkko

	30.9.2013	Muutos vuoden alusta, kpl	12 kk:n muutos, kpl
Verkkopalvelusopimukset	1 637 000	26 000	38 000
Toimipaikat	496	-23	-27
joissa sekä vahinkovakuutus- että pankkipalvelut	355	5	5
Private banking -toimipaikat	38	1	1
Internet-asiakaspäätteet	505	-25	-35

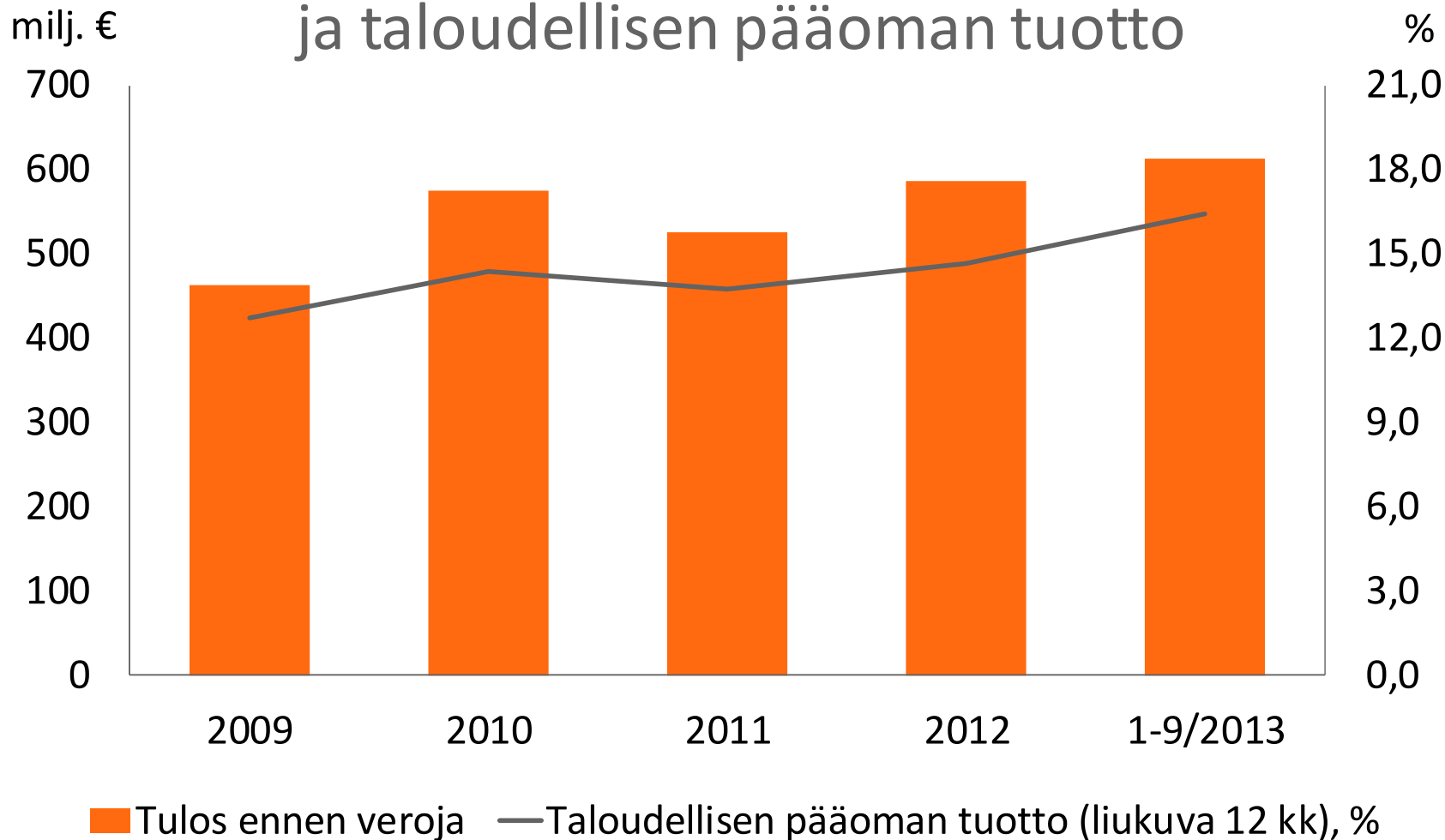

5-vuotisaikasarjat

OP-Pohjola-ryhmä

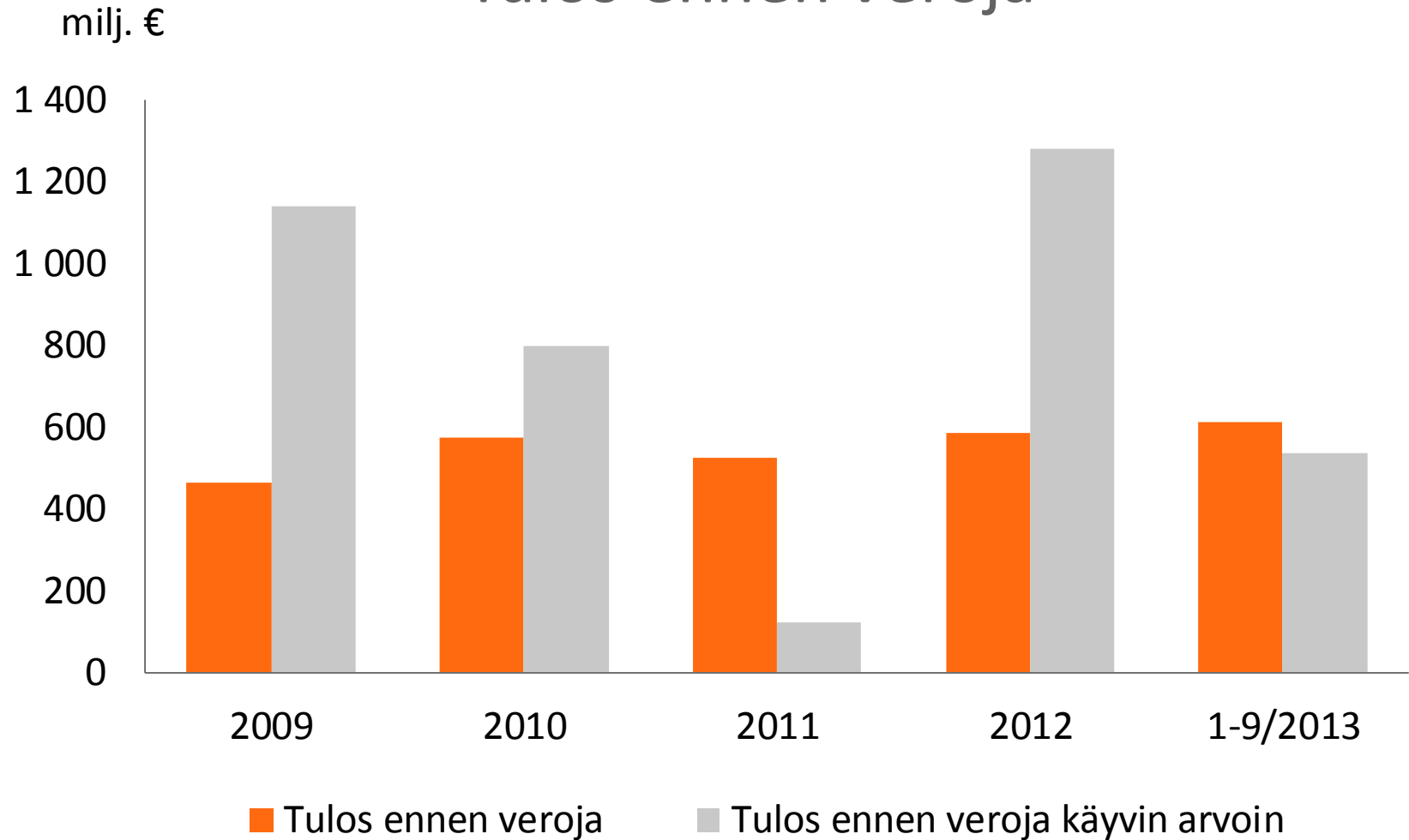
Tulos ennen veroja

ja taloudellisen pääoman tuotto

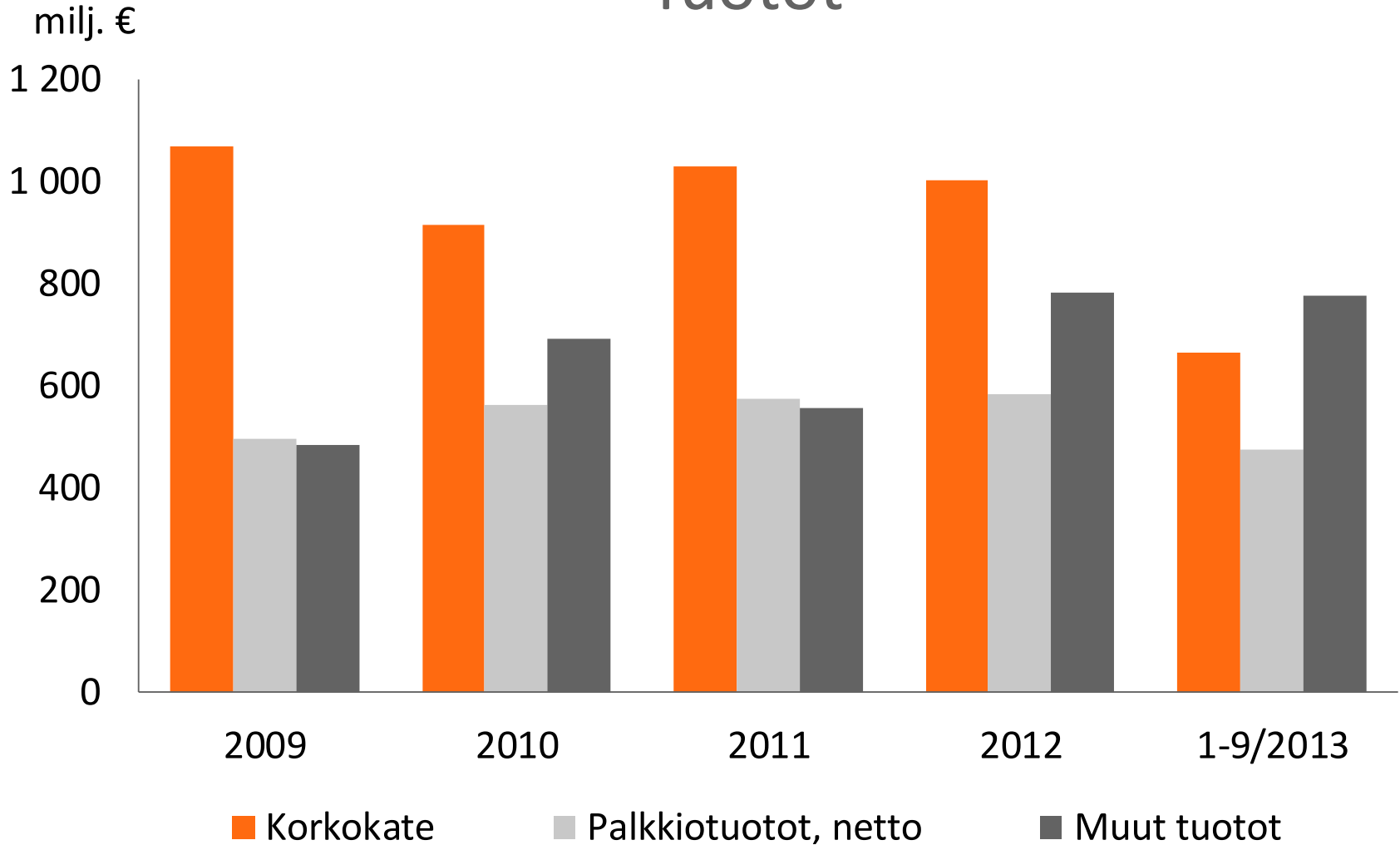
OP-Pohjola-ryhmä

Tulos ennen veroja

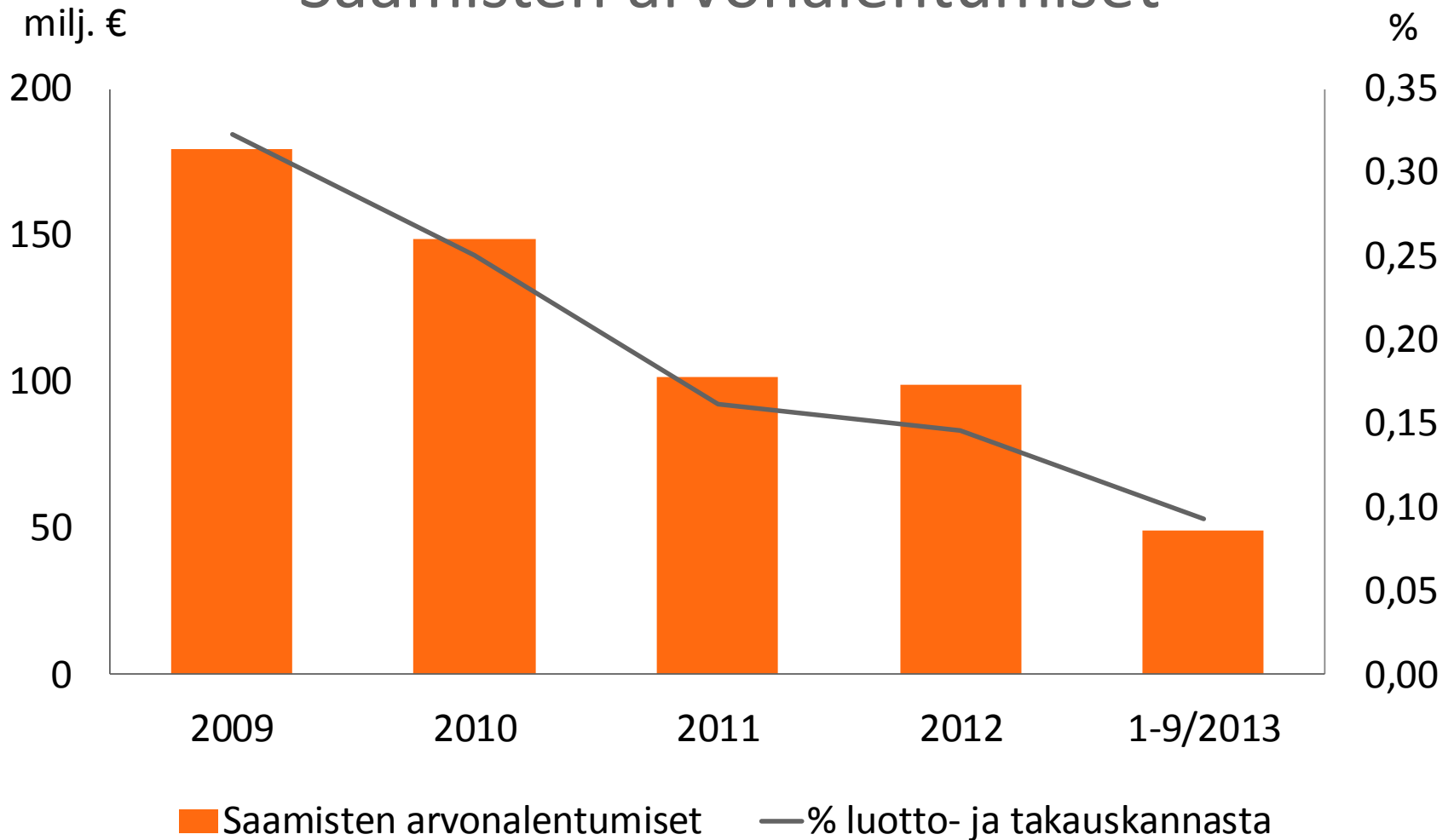
OP-Pohjola-ryhmä

Tuotot

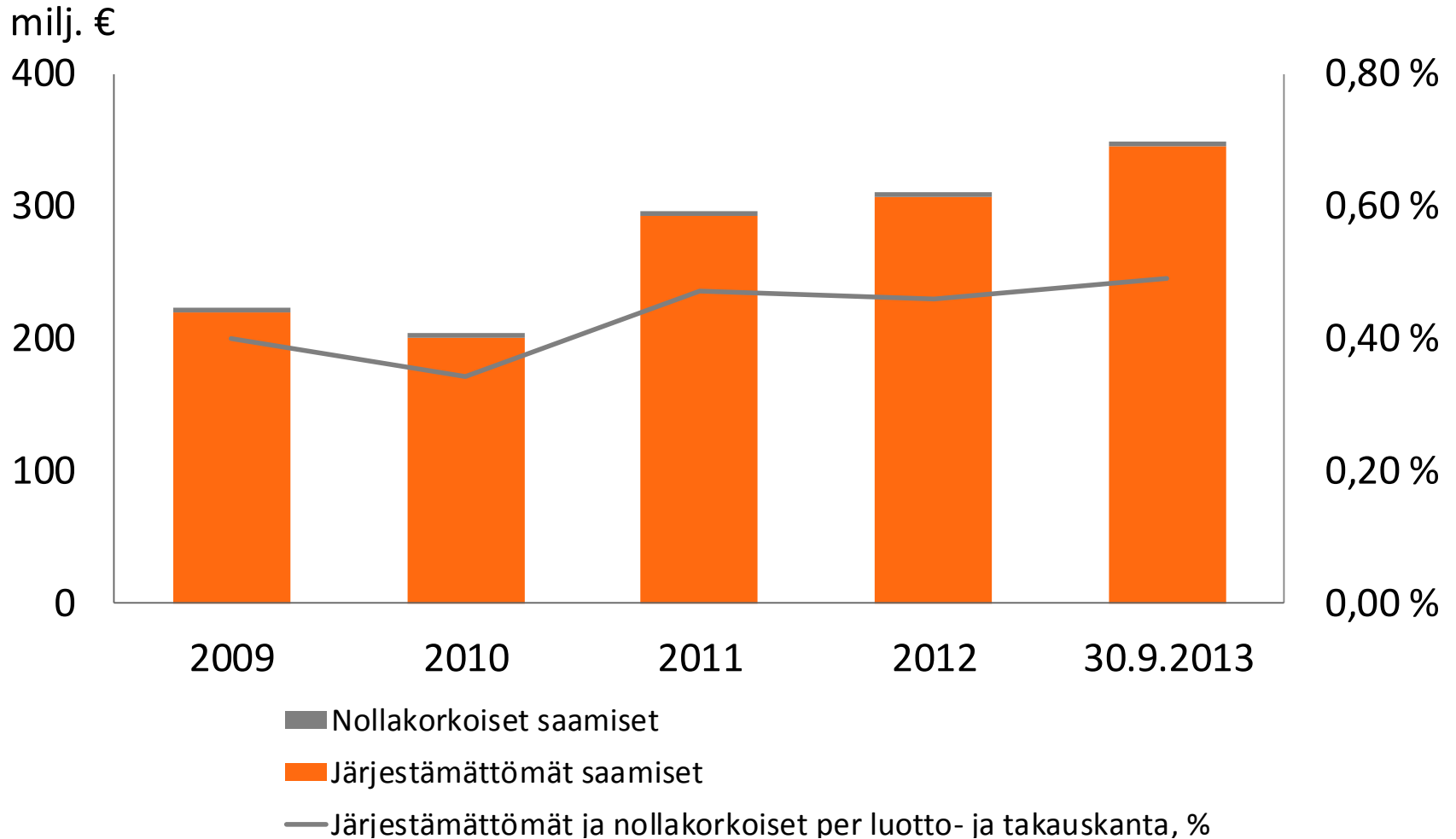
OP-Pohjola-ryhmä

Saamisten arvonalentumiset

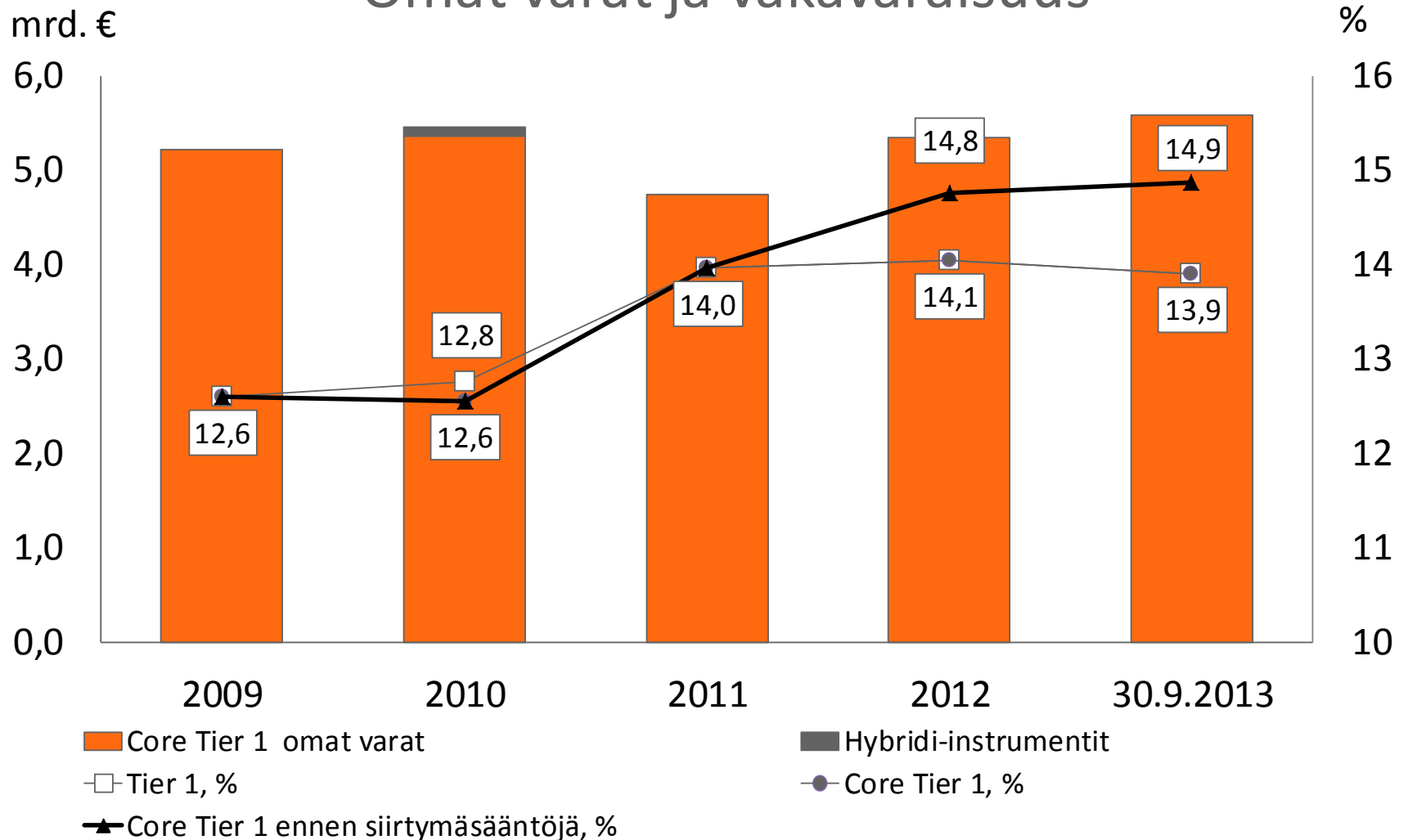
OP-Pohjola-ryhmä

Järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset

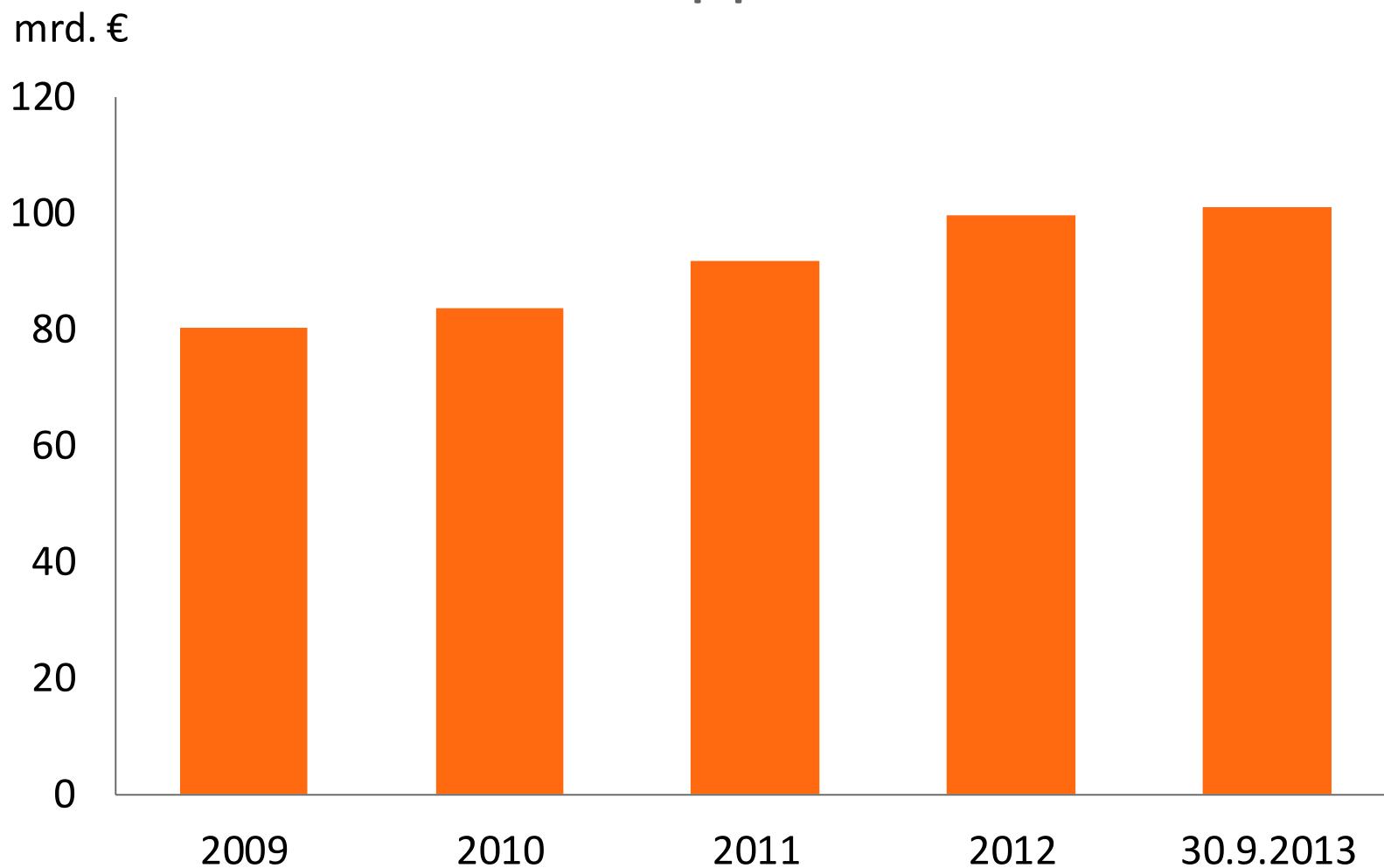
Osuuspankkien yhteenliittymä

Omat varat ja vakavaraisuus

OP-Pohjola-ryhmä

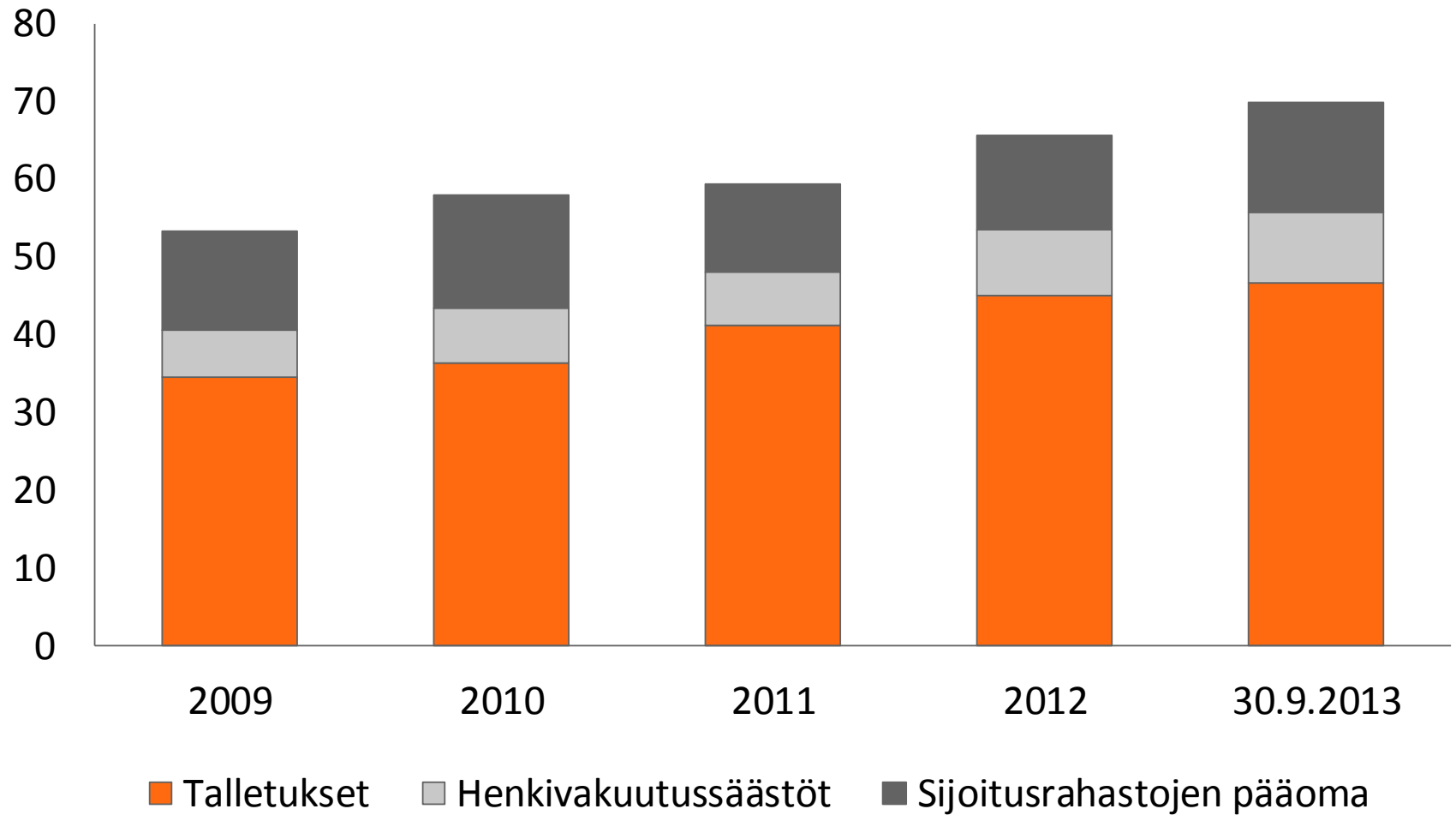
Taseen loppusumma

OP-Pohjola-ryhmä

Asiakasvarat

mrd. €

■ Talletukset

■ Henkivakuutussäästöt

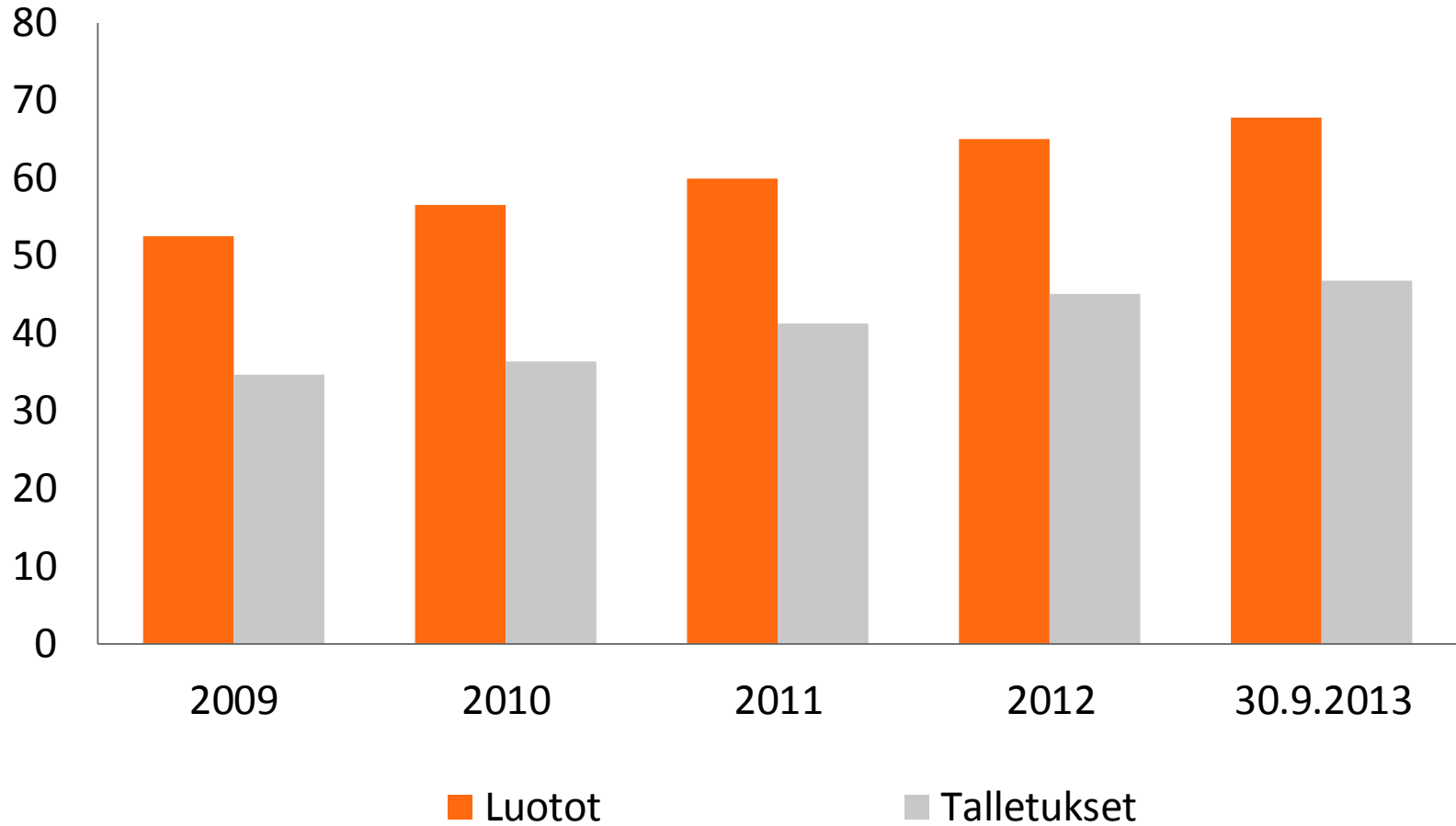
■ Sijoitusrahastojen pääoma

OP-Pohjola-ryhmä

Luotot ja talletukset

mrd. €

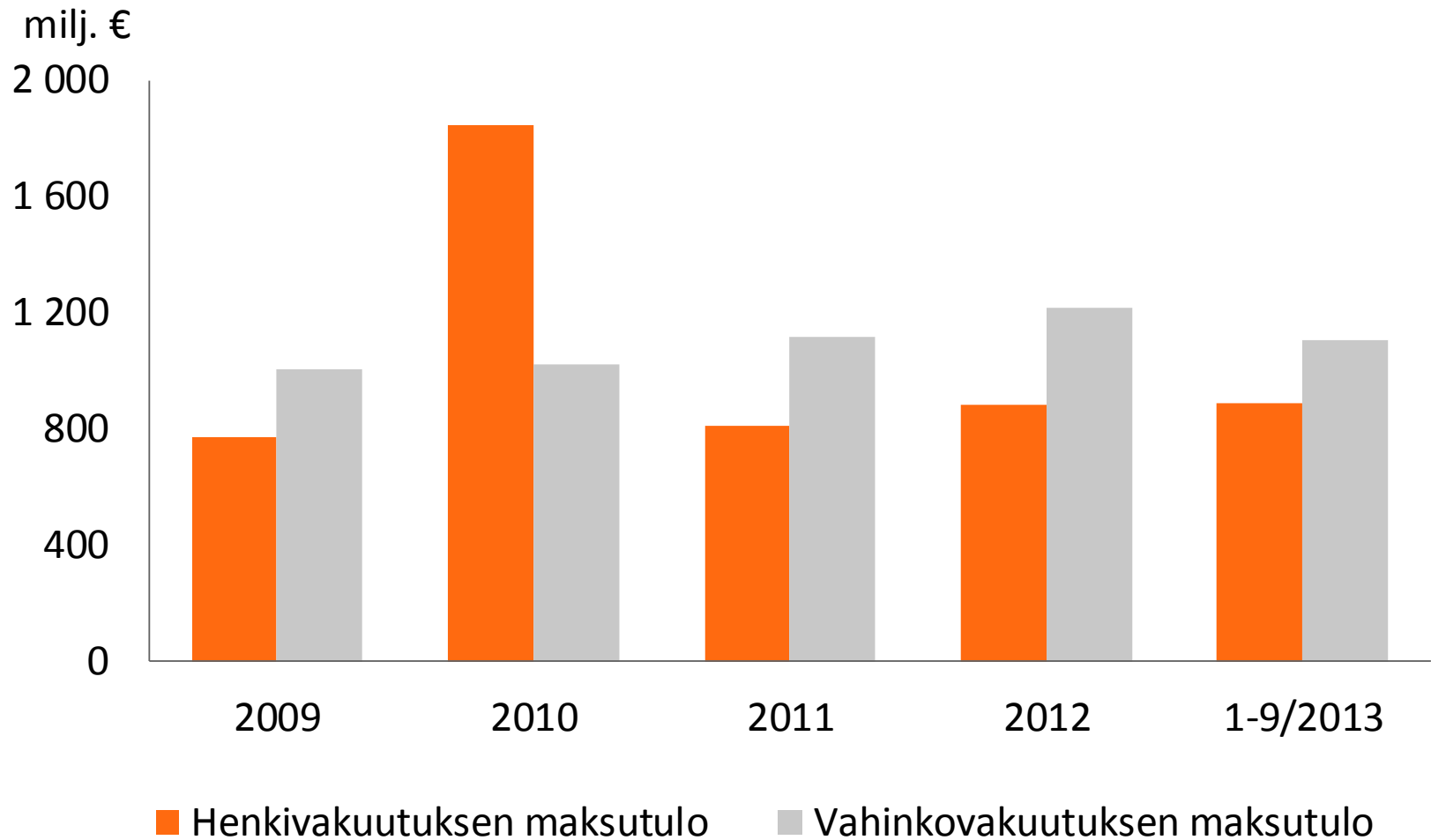
■ Luotot

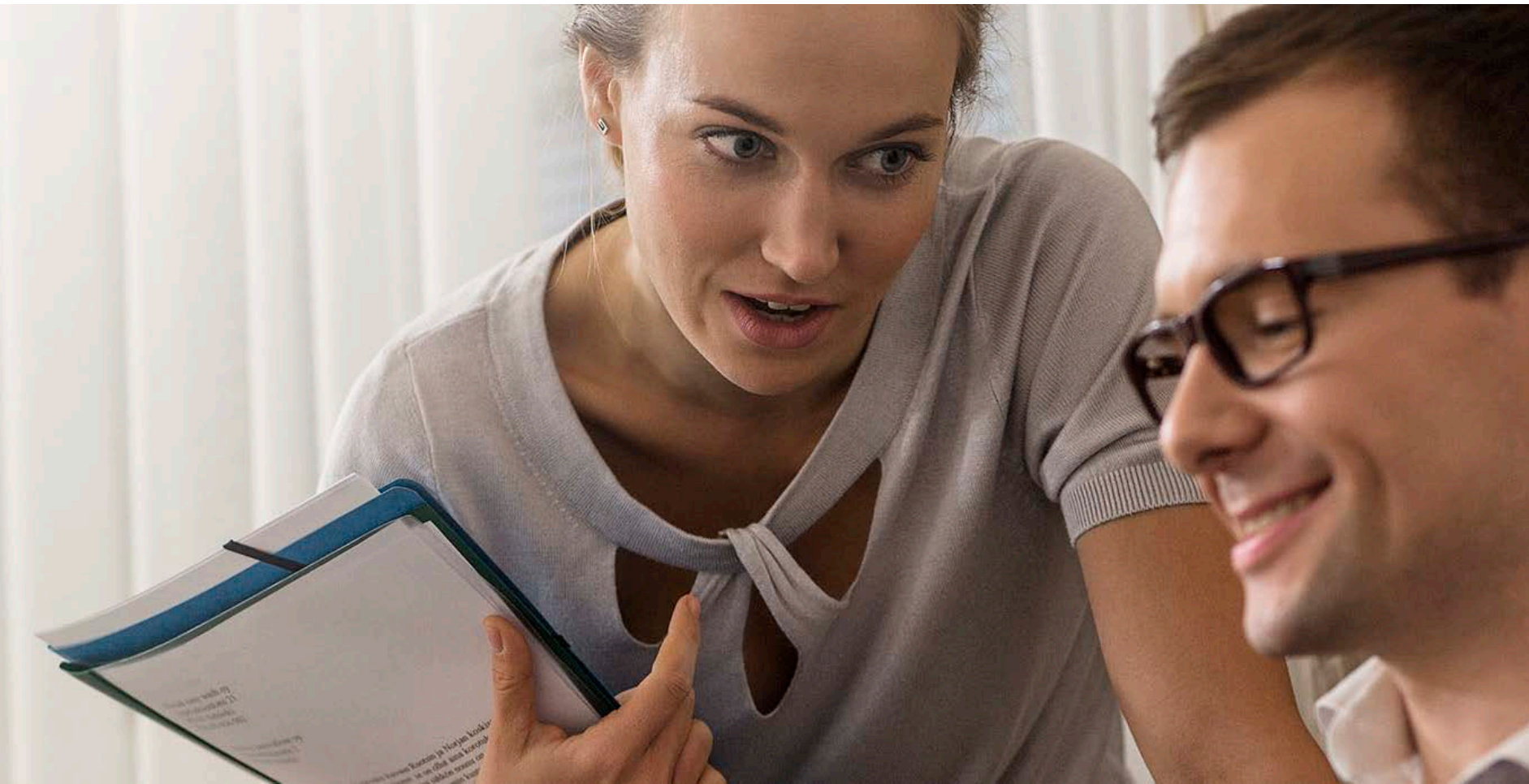
■ Talletukset

OP-Pohjola-ryhmä

Henki- ja vahinkovakuutuksen maksutulo

Kiitos